

מנחת בכורים

בכורה אותה נפשי תאוה היא לעינים . אשכול שבכר לחג
הבכורים יום מתן תורתנו הקדושה אלפי שנאן רב
אלהים רבותים . ולו סדרים לערב החג הקדוש עם פיוט קדוש
היום ואזהרות להגאון רבינו יצחק בן ראובן
זצ"ל הנקרא אלברג' לוני שהיה בזמנו של הגאון הרי"ף ז"ל
שני המאורות הגדולים כאור החמה שבעתים . ותחתיו תעמוד
הבארת פירוש המלות והענין אשר הכנתי אני בעניי כמה
שלמרת וחדשתי על כל מצוה ומצוה מאירת עינים . ומחוכר
לטהור טהור אזהרות להגאון רבי שלמה בן
גבירול ז"ל עם פירוש חדש ושמנה בתים נוספים
להרשב"ץ והעיר עליהם בכתב יד הקדוש כאשר תחזה
מופת הרור הרב חיד"א ולה"ה איש הכינים . ומגלת
רות עם פירוש רש"י ז"ל ושרח ערבי ליום א'
וב' יחינו מיומים . גם אשור נלוח כתובה לחג השבועות
ופיוטים יקרים מחרוזת ומזהב פרוים :

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ח

פה דיוורנו יע"א

שנת דרשו ה' ועזו לפ"ק

כדפוס חדש של החכם דע"ל
אליהו בן אמוזג וחבריו הי"ו
מנדפיסים ומוכרי ספרים

רִשׁוֹת אֹהֲרֹת לְרַבִּי שְׁלֵמָה בֶּן גְּבִירֹל

אָמוֹן יוֹם זֶה
עַל יַד הַחוּזָה

נֹטָה עֲלֶיהָ

לְךָ דֹמִיָּה

יוֹם נְגִלִית

מְאֹד נְעֻלִית

דְּבַר אֵל שָׁמְעוּ

וַחֲלוּ וּזְעוּ

וְהַפְּלִיא עֲצָה

לְעַם חֵן מִצָּא

יִקְרָה נְעִימָה

לְהַנְחִיל אִיוֹמָה

דַּת הַדֹּרִיעַם

רְאוּ הַשְּׁמַע עִם

בְּאֲזֵי הַמוֹנִי

הֲלֹא אֲנִי יְהוָה

נְטוּשׁ זֶר וּפְסֹלוּ

הַיַּעֲשֶׂה לּוֹ

אֵת שֵׁם הָאֵל

כִּי עַל כָּל אֵל

לְכַבֵּד שַׁבַּת

כִּי כֹן שַׁבַּת

נְחָלוּ עִם זֶה

אִישׁ הָאֱלֹהִים

וַיִּסַּר נְשִׂיָּה

תְּהַלֵּה אֱלֹהִים

וְדַת הַדֹּרִית

עַל כָּל אֱלֹהִים

עִם נוֹשְׁעוּ

מִפְּנֵי אֱלֹהִים

גְּדוֹל הָעֲצָה

בְּעֵינֵי אֱלֹהִים

תּוֹרָה תְּמִימָה

בְּאֵי הָאֱלֹהִים

וְקוֹל הַשְּׁמִיעַם

קוֹל אֱלֹהִים

דְּבַר בְּסִינִי

וְאִין עוֹד אֱלֹהִים

וְצָא תֹאמַר לוֹ

אָדָם אֱלֹהִים

לְשׂוֹא אֵל תּוֹאֵר

גְּדוֹל אֱלֹהִים

רוּיָן נָא בַחֲפַת

וַיְכַל אֱלֹהִים

ענג

פִּירוּשׁ הַדָּשׁ

אָמוֹן • הוּא הַתּוֹרָה שֶׁבְּקִרְאָתָהּ אָמוֹן כַּמֶּ"ס וְהַסִּים אֲבָלוּ אָמוֹן וְאֲחֻז"ל אֵל תִּקְרִי אָמוֹן אֵלֶּה אָמוֹן • כֹּלֵי אָמוֹנוֹתָיו שֶׁל הַקַּב"ה בְּבִרְיַת עוֹלָם • הַחוּזָה • הוּא מַשֶּׁה אִישׁ הַסְּלֵבִים : עֲלִיָּה • שָׁמַיִם כְּמוֹ כּוֹסֵס כְּדוּק שָׁמַיִם : נְשִׂיָּה • הוּא הָאֶרֶץ וְכֵן מִכּוֹ חו"ל נְשִׂים בְּכֹל ז' סָמוֹת הָאֶרֶץ : אִיוֹמָה • הֵם יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּקִרְאוֹ אִיוֹמָה כְּגִבְלוֹת וְכֹאֲלוּ אִמֵּר לְכַחֲוֵל לְאִיוֹמָה יִקְרָה וְכו' תּוֹרָה תְּמִימָה : אֵת שֵׁם הָאֵל • הוּא מ"ס לֹא קִשָּׁא וְגו' : אֵל תּוֹאֵל • לְסוּן סְבוּעָה כְּמוֹ וְשִׁמְעָה קוֹל

אזהרות לר' שלמה בן גבירול

ענג אומנים

בטוב מעדנים

ותאריך שנים

לפני אלהים

זרה שופכי דם

ואל תהי בסודם

כי נברא האדם

בצלם אלהים

רחק זמה וחמה

ומאזני מרמה

פן באף וחמה

יפקד אלהים

ברעה לא תענה

שוא כמתאנה

כי שש שנא

יהיה אלהים

קנין אח לא

תחמוד גם לא

תתאו אשר לו

נתן אלהים

והעם חרדו

ותמהו ופחדו

ראו ויגידו

פועל אלהים

דברו בכושר

נדיבי יושר

ועשה כל אשר

צוה אלהים

המוני עם זו

בדת אל שמחו עליו

ואמרו לכו חזו

מפעלות אלהים

חי גאלנו

זקוף ירינו

והיש הראנו

בישע אלהים

אזהרות לר' שלמה ז' יהודה גבירול

ליום ראשון

שמור לבי מענה

היה במאד נענה

ירא האל ומנה

דבריו הישרים

והוא

קול אלה : ענג אומנים . הס אב ואס המנדלים כמו האומנים אחאז שפי' הסורים והמנדלים וכן כאשר היתה נאמנה : בטוב מעדנים ' כמ"ס ז"ל איזהו כבוד מאכילו מסקבו סכו מלבישו וכו' : זרה וכו' : הוא מ"ס לא תרמה : רחוק זמה . הוא מ"ס לא תכאף : כי שש שנא וכו' . וכללן איש עוכה ברעהו עד סקר : לא תחמוד . מה בין חמידה לתאוס . חמידה איכו עוכר עלים עד סיקח בחסן סחמד ועל לא תאוס עוכר מעשה סאוס כללו : והעם חרדו : הוא מ"ס ויחרד כל העם וגו' :

והוא ירבה עצמה

והוא יסלח אשמה

להבין נמהרים

והוא יתן חכמה

מתוקות לפיות

אספר תושיות

לישר העוברים

ואציב תלפיות

בדת מעוז ומחסה

ואזכיר מצות עשה

מגלה נסתרים

ועל פשעי יכסה

ומאתים נטועים

שמונה וארבעים

במספר אברים

כמו מסמרות תקועים

ומרום נשמעו

בסיני נודעו

בתוך עשרת דברים

ויחדו הטבעו

בתיבות נשתוות

אשר התוו התוות

ובהם נאמנים

במספר המצות

והמודיעך

והמושיעך

נתנם נחקרים

עד אשר לרעדך

בקול הפליא זועות

והרעים אל רעות

מדלג על הרים

מקפיץ על גבעות

רעדה אחזתם

ועת קרא אותם

ברתת ושברים

ויצאה נשמתם

והוריד

מענה • דבור ופירושו שישמור בלבו דברי התורה ; נענה • ככנע כמו לענות מפני :

להבין נמהרים • להודיע מנאותו למתהרים כמו ולבב נמהרים וכו' לדעת

ולפי שהפתיים עושים דברים נאסרות נקראו נמהרים ; תושיה • היא התורה ונקראת כן

מלשון יש וישוק כי כל הימים יחסרו ויחזרו לאון והתורה קעמוד בישוקה כל ימי עד וחז"ל

אמרו לפי שמתקת גופו של אדם ; תלפיות • הם סיני הסומה ; מעוז ומחסה • הוא ה"ית :

במספר אברים • הוא מ"ט ו"ל רמ"ח מ"ע כנגד אבריו של אדם ; ויחדיו הטבעו • כמו

על מה אדכיה הטבעו והכוונה שכל תרי"ג מצות ככללות ונרמזות נעשרת הדברים כמ"ט רז"ל :

אשר התוו התוות • כמו והתוות תיו ענין רוסס וסימן ; בתיבות נשתוות • הוא הכתב

הנשקוון כמ"ט ז"ל כתב העקיד להשקנות • או אפשר והוא הנכון שחזור על עשרה דברים הכו'

ואמר שהקו בתיבות נשקוון ר"ל שוות נמספר תרי"ג לרמז על תרי"ג מצות ; והמושיעך •

הוא ה"יק ; והרעים • מן אל הכבוד הרעים וכן הוא אומר ויהי ביום השלישי ויהי קולות

וברקים ; ויצאה נשמתם • הוא מ"ט ז"ל ע"פ כפסי וכלה בדברו נטעה שאמר הקב"ה

אנכי ה' וגו' יאלה נשמתם של ישראל ; בררת • כמו בדבר אברים קתת והוא ענין רעד ;

אזהרות לרבי שלמה בן גבירול

והוריר טל אידיו
והשיב בחסדיו
אני הוצאתיך
אני הדרכתיך
ליחד אל איום
להתפלל יום יום
לעבדו ולאהבו
ולתמוך בנתיבו
לקדש תעצומו
להשבע בשמו
לצדק דינהו
ולשמור דתהו
דבריו שים מרפא
וכתבם על ספי
ושננתם תמיד
ומברכות תצמיד
בכור בנים תפדה
ובבנעני תרדה
ותפדה פטר חמור

לעמו ועבדיו
נשמות לפגרים
אני הזהרתך
בדרכי מישרים
שתי פעמים ביום
ערבים ושחרים
בלב ורדנקה בו
פעמים ואשורים
ליראה מזעמו
בלי שוא ושקרים
ולרדוף צדקהו
ולעשות מאמרים
עלי לב גם על פה
מזוזות ושערים
לבנה ולתלמיד
מאת הנגמרים
וטוטפות תעדה
ותמול בבשרים
והשבת תשמור

וההלל

והוריר של וכו' הוא מ"ס ז"ל ע"פ גסס נדנות תכין אלסוס הוריר הקב"ה טל סעקיד להסוות
בו את המקים והסיה אוקס וז"ל והשיב וכו' כסמות לפגרים וזכו סהוסוף אכי הוצאתיך לרמוז
סכמלת מכני פרחס כסמקס והסורס להס הקב"ה וחס"כ סמטו אסר הוצאתיך : איום - כורס
כמו איומס כנדגלות וכלסון חז"ל כיכד מאיומון את הסדוס : ליחד וכו' : היא מכוס ק"ס :
ולתמוך בנתיבו וכו' : והוא מ"ס הסקוב והלכס נדרכיו ודרז"ל מס הוא רחוס וכו' :
פעמים ואשרים : כמו מס יפו פעמיק וסס אסורכו : לקדש וכו' : היא מכוס קדוסס ס'
לססור עכמכו כחמ"ו לקדוסס סמו ית' : תעצומו * פנין חוק ונכורס : דבריו שים וכו' *
היא מכוס ת"ק ססיה רפואת הסוף כלו : וכתבם * היא מכוס סמוזס : ספי * סס מזוזות
סכית כמו ויכסו אגוס סספס : תצבויר * תחנר כמו ויכמד יסרלל וסס מאס דרכוס ככל יום
סתיק דסמט"ס סגנר הוקס ע"ל על כנומטרויה מאס : טוטפות תערה * על מלת טוטסוס
יסול לסון עדי כי היא ענין קססו סמ"ס ז"ל לא תכס אסס לא כטוטפט ולס כסכנוטון :
ובבנעני תררה * הוא מס סנאמר לטולס כסס קענדיו :

בִּימִים נִסְפָּרִים	וְהַלֵּל תִּגְמֹר
גְּדִילִים תַּעֲשֶׂה לָךְ	וְעַל פְּנֵי כְּגֹדֶךָ
תְּפִיִּים בְּדַבְרִים	וְתִלְוֶה דַל וְדָךְ
בָּאֵט וּבְחִפְזוֹן	קִבַּע בְּרַכַּת מְזוֹן
בְּעֲנֹוֹי כְּפוּרִים	וְלֹא תִמָּצֵא רוּזוֹן
וְאַתָּה אֵל יוֹשֵׁב	עֲבוֹט עֵינֵי הַשֵּׁב
וְעוֹשֵׂק מִסְחָרִים	וְהַנְּזֹלָה תֵּשֵׁב
לְשִׁכְלוֹ וּלְשֵׁנֹו	הִיִּה לְשֵׁב עֵינֹו
וּפְנֵי נְהַדְרִים	וְתִקּוּם מִפְּנֵי
וְהוֹרִיךְ תִּכְבֵּד	וְתִלְמֹד וְתִלְמֵד
וְתִקְדִישׁ מִכְּבָרִים	וְתֵשִׁיב כְּלֵי אֲבֵד
וְהַחֹלִים תִּשְׁיַחֵם	וְהַדְּלִים תִּרְחַם
וְתִקְבֹּר נְגֻזִים	וְהָאֲבֵלִים תִּנְחַם
לְאֲבִיוֹן יַחַת	וּלְפִתּוֹת וּלְתַת
עַמְלֵק רֹאשׁ צָרִים	וּלְשִׁמִּיד וּלְמוֹתַת
בְּכֹלָה נַחֲרַצַּת	לְבַעַר מַחֲמַצַּת
אֱלִילִים וְאִשְׁרִים	וּלְשִׁרוֹף מִפְּלַצַּת
בְּהִשְׁקֵט וּבְבִטְחָה	לְעֵנַג יוֹם מְנוּחָה
וּלְאַהוּב הַגֵּרִים	וּלְהוֹג וּלְשִׁמְחָה
כְּפִי יָד וּכְמִסּוֹת	וְהַצְדָּקָה לַעֲשׂוֹת
לְהַקִּים וּלְהַרִים	וּמִשְׁאוֹת וּמַעֲמָסוֹת

ותלמיד

באט ובחפזון. כלומר אפילו סיביו לאדם עסקים רבים לא ינטל מלנרד. ברכת המזון ככוונה רבויה : רוזן : דרך הסתה לא יגיע לך רוזן וכחיסות מענוי יו"כ : א"כ לא תקון ולא תחטוב לרוזן יו"כ ורוזן מן הסתה היא אס רוב : ואיפת רוזן זעומה : לשב עניו : מפני טינה מקום : לשבלו : אפילו זיכר וחכים סכא' ופדרת פני זקן זה סקנה חכמה : והורריך תכבד : לסון אכ או מורה : ותקבור נגזרים : היא מצות קבורת מתים סנזרו ובכרתו מבין סמיים : ולפתוח : סקוח ספתח אכ ידך וגו' : לאביון יחתת : מלסון אל תירא ואל סמת : מפלצת : מל אשר עסתה מפלכת לאשרה והוא היה סמין זכרות להסמיסו ע"ו : ובכוסות : מלסון מסת כדנת ידך וסירוסו וכולת : ומשאות וכו' : הוא מה סנאמר סקס מקיס עמו :

אוהרות לרכי שלמה בן גכירול

וְתִלְמִיד שֶׁעָשׂוּעִים
וְתוֹכַחַת רַעִים
וְתוֹמָה וְעֵנוּה
וְיִרְאַת מִקְדָּשׁ יְיָ
וְלַמּוֹד נְאֻמָּה
לִיתוֹם וְאַלְמָנָה
שְׁמוֹר מַעֲשֵׂר עֲנִי
וְרֵאשׁוֹן וְשִׁמְיָנִי
וּמַעֲשֵׂר מִמַּעֲשֵׂר
וּמִכְהֵמָה תַעֲשֵׂר
וּקְדָשֵׁי מַחְנֵי
וְתֹאכְלִים בְּמַעוֹנֵי
וְחֹזֵק מִן יָמוּט
וּבְשִׁבְעֵי עֵת תִּשְׁמוּט
וְתִשְׁמוּט מִשְׁאוֹת
בְּשָׂרָה וְתִכְוֹאוֹת
וְקָטָה הַקְצִיר
עֹזֵב לְבָלֵי תִצִיר
וְאֵלֵימוֹ הַבֵּט

לְהִדָּר וּלְהִנָּעִים
וְאַהֲבַת הַחֲבֵרִים
וְיִין קְדוֹשׁ וְהִדּוּה
חֲכָמִים עִם הוֹרִים
לְבָנִים בְּרִנָּה
וְלוֹי עִם גֵּרִים
וְגַם מַעֲשֵׂר שְׁנֵי
תִקְדָּשׁ בְּהַדָּרִים
וְגַם וְדוֹי מַעֲשֵׂר
וְרֵאשׁ גֵּז מַעֲדָרִים
וְגַם מַעֲשֵׂר שְׁנֵי
וְהַחֲלָה תָרִים
וְלַעֲד לֹא תִמוּט
סְפִיחִים וְנִזְוִירִים
וְשִׁכְחָה עִם פְּאוֹת
וְעוֹלָלוֹת מִבְּצִירִים
וּפְרֻט הַבְּצִיר
לְדָלִים נְאֻרִים
בְּהַעֲנֵק וּבְהַעֲבֵט

ותן

והלמיד וכו' • שהוא שפוטיוס זהו תלמיד הנון נרדף להדרו ולכנודו : ותומה וכו' • כמ"ס קמיוס תהיה עם כ' אלהיך : וחדוה • היא שמחת י"ט מלסון כי חדוה ה' היא מעוזם : ויראת מקדש וכו' • את מקדשי תיראו ויראת החכמים דרשו כמ"ס את ה' אלהיך תירא לרבות ק"ה ובורים הם המלמדים : נאמנה • קאר לתורה שהיא נאמנה : בהדרים • נכנוד וחדר ואי אפשר לפרשו על האתרוג הנקרא סדר כי ביום שמיני אין מצות אתרוג כובעג : ומעשר שר כממעשר • הוא מה שהיה הלוי מעשר משלו וכנתן לכהן והוא הנקראת קרומת מעשר : וראש בר • היא מצות ראשית הנו וקיסוף מעדרים לרמוז שאם אין לו אלא באן אחר או שנים פטור עד שיהיה עדר : ספיחים • את ספיה קצירך לא תקצור : ונזוירים • ועכני כזירך לא תזמור : ותשמוט • ל' שמיטה : משאות • חיובת כמו כי תשא כרעך משאת מאומה : ולקט הקציר • הוא מ"ס ולקט קצירך לא תלקט : ופרט • ופרט כרמך לא תעולל והכמים פירשו איזהו פרט ואיזהו עוללות : לבלתי תציר • קברוס כרה וזוקה : נארים • כמו במארה אתם נארים לסון קללה וחסרון והספך נרכה הוא ענין תוספת טובה כמו שכתב הראב"ע : בהענק • הענק

וַתֵּן פֶּן תִּלְבַּט	נְדָבוֹת וְנִדְרִים
שִׁמַּח וְאָמַר הָאֵח	בְּהַחֲיוֹתָךְ הָאֵח
וְהִנּוֹתָר בָּאֵח	יְהוֹשִׁיךָ עַל אוֹרִים
וּפְגוּל כִּי יִבְאֵשׁ	יִשְׂרָף בָּאֵשׁ
וּפִסַּח בְּצַלִּי אֵשׁ	וּמִצוֹת וּמְרוֹרִים
וְרֵאשׁוֹן וּשְׁבִיעִי	תִּקְדָּשׁ בְּחַג יִשְׁעִי
וּמִקְרָא שְׁבוּעִי	בְּכִכּוּרֵי קִצְרִים
וְעַתָּה בְּהִבּוּ לָכֶם	בְּסִפְרֵי תוֹרַתְכֶם
פֶּן יִשְׁכַּחוּ בְּנֵיכֶם	וְאִין הָעַם מִכּוּרִים
וּכְבֵּשׁ אֲשֶׁר נִפְלָא	בְּמִנְחָתוֹ כְּפוּלָה
וּשְׁלָמִים וְעוֹלָה	לְמִנְחַת כְּבוּרִים
וְנִכְר אֲשֶׁר יִרְהוּף -	אַחַר עֲבִירָה לְהַרוּף
נִפְשׁוּ כְּעֵשׂוֹן תְּנִדְרוּף	לְהַצִּילָה מֵאוֹר אוֹרִים
גוּר בְּאַרְצָךְ הַקְרוּשָׁה	הִיא אֶבֶן הַרְאֵשָׁה
וְלֵה יִקְרָא דְרוּשָׁה	מֵאַת צוּר הַצּוּרִים
לְצַדֵּק וּמִלְּדָ-מִלְּדָךְ	וּבֵית מִקְדָּשׁ מִלְּךְ
יְכִינּוּ לְהַלְךְ	לְמִשְׁמֶרֶת שׁוֹמְרִים
וּשְׁפִטוּ עִם צֶדֶק	לְמִסְלָף בְּחֶדֶק
עֲצֻמוֹתַי עָלַי הֶדֶק	לְהַחֲיוֹת פְּשָׁרִים
סְקוּל יִסְקֵל	אוֹ שְׂרוּף יִשְׂרָף
יְהַרְגוּ מִקְלָקֵל	יִחַנֵּק רוּחַ אֲסִירִים
מִשְׁרָתִים נִפְלָאוּ	עַל צְבָא עֲכוּדָה צְבָאוּ
קְרוּשׁ בְּכַחַף יִשְׁאוּ	לְהַדְרֵת רוּדֵי דוֹרִים

ויום

תעביק לו : ובהעבט * הוא מ"ס והענט תעביטנו ולפי סתם הלאה במסכתין נק' כל מלוה
הענטה : פן תלבט * אס נדרת מעות לכדקס קוים כדרך פן תלבט לשון כסלון כמו ואויל
ספתים ולנט והוא מ"ס מובא שפתיך תשמור וגו' : האח * לשון סמתה כמו האח האח ראתה
עיניכו : באח * לשון מדורה כמו ואת האח לפניו מנוערת : על אורים * על האש כמו באור
כסדים באור אשכס : ופגול * הוא הקרבן שחשב עליו מחשבה המפלגת את הזבח : כי ובאש *
כיוסירית מל' וירם קולעים ויבאש שפירושו וכבר באש : ומקרא שכוועי * הוא חנ' הסנועות :
(ועתה וכו' * אלו הן סמנים נקיים להרשב"ן וכה הראנו מו"ח הרב כמוהר"ר אברהם קורניאט
בר"ו יאיר ס' אוהרות משפירו ספריו של הרב גאון עוזבו כמוהר"ר חיד"א זי"ע וסס' כמוכ

אוהרות לרבי שלמה בן גבירול

וְיִזְכְּרוּן תְּרוּעָה	וְיִזְכְּרוּן תְּרוּעָה
וּסְבָחָה וְאַרְבַּעַה	וּסְבָחָה וְאַרְבַּעַה
עֲרָבִים בְּסַמְדָר	עֲרָבִים בְּסַמְדָר
וּפְרֵי עֵץ הַדֶּר	וּפְרֵי עֵץ הַדֶּר
וּכְהֵן הוֹקֵם עַל	וּכְהֵן הוֹקֵם עַל
וּבְכַתוּלָה יַבְעַל	וּבְכַתוּלָה יַבְעַל
וְיִדַע הָעֵתִים	וְיִדַע הָעֵתִים
וּפְתוֹת הַפִּתִּים	וּפְתוֹת הַפִּתִּים
וּנְשָׁלַח נְשָׁלוֹחַ	וּנְשָׁלַח נְשָׁלוֹחַ
לְכַפֵּר וּלְסַלֵּחַ	לְכַפֵּר וּלְסַלֵּחַ
וּלְצִוּק וּלְבַלְבַל	וּלְצִוּק וּלְבַלְבַל
וּלְסַלּוֹק וּלְקַבֵּל	וּלְסַלּוֹק וּלְקַבֵּל
וּכֵן יִלְמַד עִם זֶה	וּכֵן יִלְמַד עִם זֶה
וְהַשּׁוֹק וְהַחֲזוּה	וְהַשּׁוֹק וְהַחֲזוּה
וְיִכֵּן לְמֵלֶאכֶת	וְיִכֵּן לְמֵלֶאכֶת
לְבֵית הַפְּרוּכֹת	לְבֵית הַפְּרוּכֹת
וּתְבַנִּית הַמְּשֻׁבָּן	וּתְבַנִּית הַמְּשֻׁבָּן

ושמן

בגליון מטרת יד קדשו ממש וז"ל • אלו השמנה בתים • לא חלו נס ידים אשר נכה שלמה
 הרשנ"ג טו"רים נמדבר במקו ודסן כאו"ת מדב"ר העומדים כרמו סרו"קס וזכירו אוהרות
 מזכירות סככה לו נעולמו ואלם קמכיא איכון נתי מלכות רכן סמעון הרשנ"ג גדול מרכן סמו
 וכך היה מוכה אלה הפקודים וכימוקו עמו • דברי ההיר"א ס"ט) : ויום כפור תועה • יום
 כפרת קועה והוא העון כמו לדבר על ה' קועה ויש מי ספירס באופן אחר ואיכנו ככון :
 ערבים • הם ערבי כחל : עץ עבות • הוא הסדס המסולס מן מעסה עבות : הוקם על •
 כמו לגבר הוקם על והוא סכהן הגדול מאחיו : יבעל • כמו ולא תגעל נפשו אתכם והוא מ"ס
 אלמכס ונרוסה ונו' : וידהו ירים • הוא מנזק כסיחוט כפס : וידע העתים • פי' סיהא
 נקי דימו ססגר וכימו סחלט : סות • נגד • כמו ונדס עכניס סוקס : פשעים נעחרים • יש
 מי ספירס רניס כמו עקר עכן סקטרת כעקרת כסיקוק סוכא ולי כראה סהיא לסון נקסה וקפלה
 וסכווכס אוקס ספסעים סקוקדס ונקפלל עליכס : ולבלבל • פי' לכלול סמנכס : ויובל • הוא
 סאיל כמו נקרן סיוכל • עם זה • הוא עם סככניס : לחקי נעצרים • סככטווי לחק סמכורעים
 ססס כעצרים חון למככס : שרד • כמו נגדי ססרד ועניכו סענודס וססירות : ובעת לכת •
 הוא מה סכאמר ואל ינא ככל עק אל סקדס : ולחם הנתכן • כמו סמקן כקי"ף לסון מקון •

לְמִשְׁחָה וּלְמַאֲוִים	וְשִׁמְזַן הַמֶּתְקֵן
קְטֹרֶת נִסְכֹּת	חֲנֻכָּה וּמִלְאכַת
וְשֵׁתֵי כִפָּרִים	וְשֵׁשׁ הַמַּעֲרֶכֶת
וְעוֹלוֹת וְקֹרְבָנוֹת	וְשִׁלְמִים וּמִנּוֹת
בְּמוֹעֲדִים נִזְכָּרִים	וְשֵׁשׁ מִתָּנוֹת
וְגַר שֵׁבֶת יֵהֵל	וְהַעוֹמֵר לְנֵהֵל
וְשׁוֹפְטִים עִם שׁוֹטְרִים	וּפְרִשֵׁת הַקֶּהֱל
נִפְשׁוֹת נַעֲרָבוֹת	לְמַחְקֹרֶת רְבוֹת
נִזְיָקִים נִשְׁמָרִים	וְדִין אַרְבַּע אֲבוֹת
לְחֻרְשֵׁי הַשָּׁנָה	וְקֶצֶב וְתִכּוּנָה
אַרְבַּעַת וְעֶשְׂרִים	וּמִתָּנוֹת כְּהוֹנָה
וְגַר חֲנֻכָּה לְהַעֲלוֹת	וְהַתְּקוּפוֹת לְמִלְאֵת
בְּשָׁנֵי מַעֲשָׂרִים	וְלִרְאוֹת וְלַעֲלוֹת
וְגַם לְהִיּוֹת קְדוּשִׁים	לְהַנְעִים חוֹמְשִׁים
בְּעֵתִים נִגְזָרִים	וְלִטְבוֹל נִפְרָשִׁים
וְעַבְדָּה עִם אִמָּה	וְשֵׁבֶת בְּכַהֲמָה
וּמִקְרָא בְּכוֹרִים	וּבְכוֹרֵי אֲדָמָה

וּזְרוּ

א"כ לשון מניין מן תוכן לבנים : המתקן - המוכן ועשו לזרד המשחה : ומלאכת קטרת - המלאכה של הקטרת המסודרת והמעולה זו"א נסכת מלסוך נסכתי מלכי : ושתי בכרים - הם שני לחם המנופה : והעומר לנהל - להיות מסקרנת העומר מתיר החדש לז"א והעומר נכסל דהיינו לכלכל כמו ויכהלם בלחם : א"כ מלסוך כהלת בעוד והענין ההפכה והעבודה הכריכה בקצרת העומר והקרבנו ורובי דקדוקיו ודיכנו שזכרו חז"ל : וגר שבת יהל - כמו כהלו כרו עליו ראשו והענין להדלקת בר של שבת : ופרשת הקהל - היא מצות הקבלת העם במוצאי שביעית לשמוע הקורא : למחקורת ריבות - לדון דיני מאזכות ולחקור ולישא וליקח בהם : נערבות - מלסוך כני אס ערבת לרעך : ודין ארבע אבות - ארבע אבות כניקין טור וזר ומבצע והבער : וקצב - לשון מדה ובבול כמו קצבא בלסוך חכמים וכן וקצב אחד לשני הכרובים : להעלות - להדליק כמו להעלות בר קמיד : להנעים חומשים - אפשר שכוין לפ"ש חז"ל מלכי סיכה תקום זה ס"ח וסדרת פני זקן זה החומש : להיות קדושים - הוא מה שנאמר קדושים תהיו : נפרשים - הם הטמאים שנתרחקו משארית אחיזם : בעתים נגזרים - קבוצים ופירושו שקיים טבילת כל אחד ואחד בזמנו הקבוע : ושבת - פי' שביעה ומנוחה כמו ושנתה הארץ : בכהמה וכו' - הוא מה שנאמר אמה וגו' וענדך ואמנך ונשמך וגו' : ומקרא בכורים - הוא פרשת בכורים הגדתי היום וגו' :

אוהרות לרבי שלמה בן גבירול

וְצַדֵּק מֵאֲזֵנִים	וּזְרוּז מִתְנִים
לְכַנִּים הַכְּבוֹרִים	וּמִתַּת פִּי שְׁנַיִם
וְגַם מְדוּתִים	וְחֹק אֵיפוֹתִים
וּפְדִיּוֹן נִמְכָּרִים	וּמוֹצֵא שְׁפָתַיִם
בְּסִמְן נִכְתָּמָה	וְחוֹפֵשׂ הָאֵמָה
וּבֵתִי הַחֲצֵרִים	וְדִין עֲרֵי חוֹמָה
בְּנִמְכָּר כָּל זֶדוֹן	וְאָדָם לֹא יֵדוֹן
יִשְׁלַח לְדִרְוֵרִים	בַּיּוֹבֵל וּמֵת אֲדוֹן
בַּיּוֹבֵל וְצֵאת שְׁשִׁית	וְצֵאת עֲבָרִית חֲפְשִׁית
וְהַבְּדֵל שֵׁשׁ עָרִים	וְעוֹרוֹת וְחֲמִישִׁית
וְסוּד עֵגְלָה עֵרוּפָה	וְדִין שְׁפָחָה חֲרוּפָה
לֹא הֵמָּה טְהוֹרִים	וּפְסַח לְתִרּוּפָה
בְּמִימֵי הַמְּקוֹוֹת	וְטִהַרַת הַדְּוֹת
וּפֶר הַכְּפוֹרִים	וּפֶר בָּא עַל מִצּוֹת
בְּקֶרֶבֶן הַנְּרָאָה	וְטִהַרַת הַשּׁוּמְאָה
וּמוֹסַפִּין עֲשָׂרִים	וְקֶרֶבֶן הַטָּאָה
וּוֹדָאֵי גַם נִתְּלָה	וְיוֹרֵד גַּם עוֹלָה

וחרם

וּזְרוּז מִתְנִים - הוּא אֲכִילַת קֶרֶבֶן שֶׁחַח נִחְפָּזוֹן כַּמ"ט מִתְכִּיכַס חֲנוּרִים ; וְצַדֵּק מֵאֲזֵנִים - הוּא מ"ט מֵאֲזֵנֵי כֶּדֶק אֲנֹכִי כֶּדֶק וְנוֹ ; וְחֹק אֵיפוֹתִים - לֹא יִהְיֶה לְךָ אוֹיֵב וְאִיפֵס ; מְדוּתִים - לֹא תַעֲשֶׂה עוֹל נִמְכָּר ; וּמוֹצֵא שְׁפָתַיִם - מוֹצֵא שְׁפָתֶיךָ תִּסְמֹר וְעִסִּית ; וּפְדִיּוֹן נִמְכָּרִים - אַחֲרֵי כִמְכַר גְּלוּלָה וְנוֹ אֶחָד אֶחָיו וְגֹאֲלָבוֹ ; וְחוֹפֵשׂ הָאֵמָה - חוֹפֵשׂ לְסוּן חִירוֹת כִּמוֹ לַחֲפָסוֹ יִשְׁלַחנּוּ וְכִי שֶׁבָּא אֵמָה לְחִירוֹת כִּבְנֵאת סוּמְכִים וּז"ל נִסְיוֹן לְכַתְּמָה סְפִירוֹשׁוֹ עִכּוֹן רוֹסַס כִּמוֹ כַּתְּמָה עוֹכֵךְ וְנוֹ ; לֹא יֵדוֹן - לְסוּן רִיב וְמִדּוֹן כְּלִימָר שֶׁלֹּא יִרְיֵב זֶלֶא יִשְׁלוּט הַאֲדוֹן עַל הַעַנֵּד כּוֹמֵן סִקְכָּה לוֹ הַקּוֹרֵה לְצֵאת לַחֲפָסִי ; וְעוֹרוֹת וְחֲמִישִׁית - כִּד הִיא גֵרַמַת הַרְשָׁנ"ץ זֶלֶא"ס וְפִירַס עוֹרוֹת קִדְשִׁים לְכַתְּכִים וְחֲמִישִׁית כָּל מִי שֶׁמְחַוּוּיֵב לְשֶׁלֶם חוֹמַס נוֹסֵף עַל הַקֶּרֶן ; חֲרוּפָה - עִוּוּעֻדַת כִּמוֹ וְהִיא שֶׁחַחַס כְּחֶרֶפַת לְאוּס ; לְתִרּוּפָה - לְמַלְאֵת וְלַרְפָּא חֲסִירוֹנַס נִפְסַח רֵאשׁוֹן לְלֹא הֵמָּה טְהוֹרִים ; הַדְּוֹת - הַשְּׂנִיִּים הַנְּדוּת כִּמוֹ וְהַדּוּס נִכְדָּמַת וְדוּוֹק לְסוּן רִבִּים וְנִקְרָאת הַאֵמָה הַכְּדָה דוּס לְהִיוֹת רֵאשֶׁה וְאֶכְרִים כְּכִדִּין עֲלִים כִּמוֹ עֲלִי לְנוֹ דִּוִּי ; בְּמִימֵי הַמְּקוֹוֹת - נִמְקוּס סַל מ' סָאָה ; וּפֶר וְכוּ' - הִיא סַר הַעֲלַס דְּנַר ; וְיוֹרֵד - הוּא קֶרֶבֶן עוֹלָה וְיוֹרֵד הַעֲשִׂיר כְּפִי עֲשָׂרוֹ וְהַעֲבִי כְּפִי עֲנִיו כַּמ"ט וְאֵס לֹא קִמְצָא יֵדוֹ דִּי סָה ; וּוֹדָאֵי גַם נִתְּלָה - אֵסַס וְדֵלִי אֵסַס תְּלוּי סַקֵּן אֲכַל אֲכַל סַקֵּן שׁוּמֵן מִזִּיא אֵסַס תְּלוּי ;

וְעֶרְךָ הַנּוֹדְרִים	וְחָרֵם הַמִּפְלֵא
וְהַעֲוֹר לְסִפּוֹר	וְיֵד וְיִתֵּד לְחִפּוֹר
לְשִׁלַּח בֵּי עָרִים	וְאִם קֵן הַצִּפּוֹר
בְּשִׁקְץ וּנְבִלּוֹת	וְכָל טוֹמְאָה לְהַפְלוֹת
וּמִשְׁקִים נְגָרִים	וְאָדָם עֵם מְכֻלּוֹת
וּמִקְרָה מִחֻשְׁבֵּת	וְהִסֵּת וְשׁוֹכֶבֶת
וְאַגְרֵת פּוֹרִים	וְיָבוֹם נְעֻזֶת
לְאִשָּׁה נִתְקַת	וְחִלּוּץ וְרוֹקֵת
בְּמַבּוּשֵׁי גְבָרִים	וְקוּץ בֶּפֶף מִחֻזְקַת
וְחֹק פְּרִיָּה וְרִבִּיָּה	וְדִין אִשָּׁת שְׂבִיָּה
וְנִסּוּךְ מִי קָרִים	וְתַלְבוּשֶׁת עֲרִיָּה
וּמִשְׁנֵה לְמוֹשְׁלִים	וְעֲרֵלָה וְהַלּוּלִים
שְׂכַר הַנְּשֻׁכָּרִים	וּבִיּוֹמָם לְהַשְׁרִים
וּמַכָּס וּנְחֻלּוֹת	בְּרֻכּוֹת וּקְלָלוֹת

וּשְׂיָר

וחרם המופלא • כמ"ס כי יפליא לכדור נדר : וערך הנודרים • היא מצות ערכין להעריך כל אחד ואחד לזכרים ולנקבות כפי השנים : ויד • לשון מקום והוא שנאמר ויד קהיה לך וגו' : ויתר • הוא מה שנאמר ויעד קהיה לך על אוכך וגו' : לחפור • מחוץ למחנה כמ"ס וסנת וכסית את טאקד : להפלות • להפריש כמו להפליא נדר : ואדם • הוא טומאת אדם : מבלות • היא טומאת אוכלים : ומשקים • היא טומאת משקים : והיסת • לשון נענוע כלומר כשהאדם מביע דבר טמא אפילו קהיה הטומאה בראש הקורה הוא נטמא מאחר שנשבתו נענעה : ושוכבת • האיט הסוכב עם האשה והאשה טהיטה טמאים טומאת ערב : ומקרה מחשבת • הוא נעל קרי ורמו למ"ס חז"ל אל יזהרר אדם ביום שלא ינא לירי טומאת גלילה : ויבום נעזבת • יבום האשה הנעזבת מנעלה בלא ננים : ואגרת פורים • מנה אותה הגם שהיא מדרבנן לשיטת הרב בה"ג שמונה גס מצות דרבנן ומקרא מנילה אשמכיה אמאי דכתיב כתוב זאת זכרון בספר : וחלוץ ורוקת • חלוצה ורקיקה : לאשה נתקת • נסדרת מיבמה כמו זמותי כתקו : וקוץ • לשון טווי כמו חתך יד המחזקת במבושי האיש והוא מ"ס וקלקה את כסה : אשת שביה • היא אשת יפת תאר כמ"ס וראית בשניה : ותלבושת עריות • הוא מ"ס כי תראה ערוס וכסיתו : ונסוך מי קרים • יש מפרשים מל' מים קרים על כפא עיפה ויותר ככין לומר שהוא לשון מקור והיא מצות כיוסוך המים בחג סיהיו מים זכים וכוננים : וערלה והלולים • מן שלוש טהיט ויהיה לכס ערלים וכנסה הרביעית קדש הלולים לה' : ומשנה למושלים • משנה תורה למוטלים והם המלכים כמ"ס וכתב לו את משנה הקורה וגו' : וביוםם להשלים • ניומו תקן שכרו ולא תבוא עליו השמש וגו' : ומכס • להרים מן הנזה מאומה לה' כמ"ס ומכסס לה' :

אוהרות לרבי שלמה בין גבירול

וְיֹבֵל לְדְרוֹרִים	וְשִׁיר אֲבָנִים גְּדוֹלוֹת
וּמִוֶרֶם מְתוֹדָה	וְחִצּוֹצְרוֹת עֵדָה
מִדְּמֵי הַמְּקוֹרִים	וְטָבוֹל יוֹלְדָה
וְחִזָּה לַתְּנוּפָה	וּפְרָה לְשִׁרְפָה
וְהַתְּרוּמָה לְהָרִים	וּמַעֲשֵׂר הָאֵיפָה
לְמַלֵּט מִשַּׁחַת	וְעִיר יָד שׁוֹלַחַת
לְהַחְרִיב וּלְהַחְרִים	וְעַם עִיר גְּדַחַת
אֲבָנִיהַ תִּגְר	וְעִיר כִּי תִסְגֵּר
אוּ מָכַר לַנְּכָרִים	וְתַת נְבִלָה לַגֵּר
וְהַמִּסִּית תִּסְקוֹל	דְּמֵי כּוֹפֵר תִּשְׁקוֹל
לְעֵבֶדָה לְאַחֲרִים	כִּי־עַן הָרִים קוֹל
כְּאַחַד הַחֲרִימִם	וְחוֹלֵם וְעַד זֹמִם
לְהַנְבִּיא שְׁקָרִים	לְבַלְתִּי יְרוֹמֵם
הַמוֹצִיא שֵׁם רָע	וּבַפְּרָעוֹת תִּפְרָע
בְּהִזּוֹת נְטֵהָרִים	וְאִישׁ זָכ וּמְצוֹרָע
טָמֵא מֵת אוּ נִסְפָּה	וּבִזָּה יִרְפָּא
וַיִּירָאוּ נְשָׂאָרִים	וּמִדִּיחַ תִּסְפָּה
תִּכְסְּהוּ בּוֹשָׁה	וְחוֹבֵל בַּחֲמִשָּׁה
תִּכְסֶּה בְּעִפְרִים	וְדָם עַל יְבִשָּׁה

והסוטה

ויובל לדרורים • לקרוא דרור בשנת היובל • וחצוצרות עדה • עשה לך שתי חצוצרות וגו' למקרא העדה • וטבול יולדה • כמ"ס וטסרה ממקור דמיה זאת קורת הולדת וגו' המקורים • שלא טעמה קורה אלא דם הבא מן המקור בלבד • ועיר יר שולחת • היא העיר המשלמת עם ישראל כמ"ס וסיה כל העם כממלא בה יסיו לך למס וענדוך ונזכרו ישראל שלא להחרימם וכנגדה • ועם עיר נדחת • היא עיר הנדחת שכטטויכו לשומם קל עולם • ועיר כי הסגר • היא עיר הגוים שאינה משלמת עם ישראל ואינה פוקחת לכס כמ"ס ופתחה לך אכל סוגרת שערים שלא לקח מבוא לישראל • אבניה תגר • כמו אבני ביר מנופחות • דמי כופר • ונתנו איש כופר כפסו • ובפרעות • לסון קנמה כמו כפרוע פרעות בישראל • בהזות נמהרים • כסויו עליהם כמכות הקורה אז יכיו נטהרים • ובזה ירפא • כהזיה זו סאמרתי ירפא גם מי שנטמא בנת או נחלל וזהו כספה • וייראו נשארים • וכל העם יסמעו וייראו • וחובל וכו' • וענש החובל בחמשה דברים והם נזק גער רפוי שנת נוסת • ודם על יבשה • איש כי יטוד וגו' • וסכך את דמו וכסהו בעפר ואמר בעפרים לרמוז עפר למטה ולמעלה

לִמְעַן תִּנְקָה	וְהַסֹּטֶה תִשְׁקָה
לְהַסִּיר מִכְמוּרִים	וְעֵשִׂית מַעֲקָה
יְהִי נֶקִי לְבֵיתוֹ	וְחָתַן כָּל שְׁנָתוֹ
וְלֹא יַעֲבֹר דְּבָרִים	וַיֵּאָחֵר מִצֵּאתוֹ
מִשׁוּחַ מִלְחָמָה	וַיִּנְיֵף יָד רָמָה
בְּלֵב הַנְּחֻגְרִים	לְבַב תְּפוּל אֵימָה
וְאֵלֶּה חֻקוֹתַי	אֵלֶּה מִצּוֹתַי
תְּמִימִים וַיִּשְׁרִים	וְאֵלֶּה תּוֹרוֹתַי
וְתִסְפְּנָה יְהִיר	תַּחֲיִיבָנָה מֵהִיר
כְּזוֹהַר הַמְּאֹרִים	וְהַמְּזֹהִיר יִזְהִיר
בְּשִׁמְרָם עֵקֶב רַב	וְלִנְזֹהַר יִקְרַב
יִשְׂרָאֵל מִכְּתִירִים	וּבְאֹר הַנְּעֵרֵב

כמ"ס ז"ל ב עפר : למען תנקה : כמ"ס ונקמה וזרעה זרע : מכמורדים : לסוף רשת ומכסול כמו ופלו במכמוריו רשעים והוא מ"ס ולא תסוס דמים בניקד : ולא יעבור דברים : כמ"ס ולא יעבור עליו לכל דבר וגו' : משוח מלחמה : הוא הכסף הקודא פרשת מי האיש אשר ארש אשה וגו' : הנחגרים : המזוינים שחגרים כלי מלחמה כמ"ס חגור חרנד על ירך וגו' : תחייבה מהיר ותספנה יהיר : מהיר מלסון מסירות שריו וכסכר לקיום אותם והספנה מלסון אסוף אשיפס : יהיר לסון גאט' כמו זד יהיר לץ סמו ונתכוון בזה למ"ס כי ישראל דרכו ה' ונדויקום ולכו בם ופושעים וכסלו בם וכן אז"ל זכה בעשה לו סס חיים לא זכה בעשות לו סס המות : והמזהיר : מי שזכיר בקיום המצות וזהיר מלסון והמסכילים וזהירו : ולנזהר : מלחטא בהנה יקרב סכר גדול וזהו עקב רב : ובאור הנערב : הוא אור הנכות לכדיקום משעת ימיו בראשית שהוא ערב לכסס : ישראלים מכתירים : לסוף קתר כמו נזי וקירו נדיקום ונתכוון למ"ס חז"ל עו"הב אין בו זכו' אלא נדיקום יושנים ועטרוקיהם בראשיתם ונהנין מזיו הסכוכה שהוא האור הנערב שזכר :

תמו מצות עשה *

ה' לנו לצור מעונו ומחסה :

מצות לא תעשה

וְצַדְקוֹ לֹא אָבָה
 וְאָנִיד מִיִּשְׂרָאֵל
 בְּעֵדוּת נְאֻמָּה
 בְּמִסְפַּר נְחֻקִּים
 עֵתִידִים וְצַפּוּנִים
 בְּעֵדֵי קְשׁוּרִים
 אַחֲוֵתִי רַעִיתִי
 וְלִקְחֵי מוֹסְרִים
 פְּדִיתִךְ מִלֶּהֱב
 צְרוּפִים וְטְהוּרִים
 בְּאֵלֶיךָ וּרְבֵבָה
 מְדַלֵּג עַל הָרִים
 קִרְאתִיךָ בְּסִינֵי
 לָךְ אֱלֹהִים אַחֲרִים
 בְּרִשָׁע וּבְכַסֵּל

בְּצַל שְׂדֵי אַחֶסֶה
 בְּמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה
 פְּתוּכִים בְּאֻמוֹנָה
 וּכְיָמֵי הַשָּׁנָה
 יִקְרִים מִפְּנֵינִים
 לְבַת הָאֵיתָנִים
 צְאִי נָא לִקְרֹאתִי
 וְשִׁמְעֵי תוֹרָתִי
 חֲשַׁקְתִּיךְ וְאוֹהֵב
 כְּמוֹ תוֹרֵי זֶהֱב
 בְּצִאתִי נִצְבָה
 וְקוֹל דוֹדֵי זֶה פָּא
 אֲנֹכִי יְהוָה
 וְלֹא יִהְיֶה עַל פְּנֵי
 וְלֹא תַעֲשֶׂה פֶסֶל

ולא

בערות

באמונה * היא המורה שנאמר עליה עדות ה' נאמנה * וכימי השנה * ס"ה
 לאיון כמינין ימות החמה * עתידים וכו' * דנק לבת האימנים כלומר מסומרים
 ומעוקדים לישראל * בת האיתנים * היא כנסת ישראל בת איתני עולם שהם אנשים יצחק
 ויעקב * בעדרי קשורים * המכות כן תכשיטו הבת האימנים ועדיי כמו עדיים * וקשורים הם
 תכשיטין שהאשה קושרת נראשה או נגרברותיה וכן ניטעים והקשורים ונתו הכפש * צאי נא
 לקראתי * מדבר בעד הקנ"ה ואומר לישראל צאי נא וכו' וכן מנינו ויוצא משה את העם לקראת
 האל * מן המחה * אחותי רעיתי * לשון חנה שהתקן אימר לכלתו * חשקתיך * כו"ס
 אהבתי אתכם אמר ה' * כי נכס חשק ה' * פדיתוך מלהב * מן האש והוא דרך משל כלומר
 פדיתוך מכל צרה וזיקה וזה על דרך כי תלך כמו אש לא תכוס * כמו תורי זהב * חזור למה
 שאמר קודם זה ולקחי מוסרים ומלות חשקתיך עד מלהב הם מאמר מוסגר כאלו כתב אחותי
 רעיתי חשקתיך וכו' ושמעתי וכו' ולקחי מוסרים כי הם כמו תורי זהב צרופים וטהורים *
 בצאתי וכו' * אלה הם דברי כנסת ישראל שמספרת ואומרת נכאתי נככה כו"ס ויקיכו חת
 הסר * באלף ורבבה * הם רבבות אלפי ישראל שפחדו על הר סיני לקבל התורה * וקול
 דודי * כלומר אז קול דודי נא * מרלב על הרים * ר"ל הניח תנור וכרמל הכרים הנבזים *
 ברשע ובכסל * לא נזדון ולא נשגאה כי נוחים היו להקסקות ולעשוק פסילים גם לשם ית'

וְלֹא תִשִּׂים כֶּסֶל
 וְגוֹר מִלְּהַבָּה
 וּלְבָנוֹת מִצִּבָּה
 וְסוֹר מִשְׁמַע שׂוֹא
 וְלֹא תִשָּׂא לְשׂוֹא
 וּמִצוֹת לֹא תִנְאַף
 וְלִגְנוֹב לֹא תִשְׁאָף
 וּנְפֶשׁ לֹא תִנְקֶשׁ
 וְלֹא תִתֵּן מוֹקֶשׁ
 וְיִשְׁקֶר לֹא תַעֲנֶה
 וְעַל רִיב לֹא תַעֲנֶה
 וְהִגֵּר לֹא תוֹנֶה
 וְאַרְצֶךָ לֹא תוֹנֶה
 אֱלֹהִים לֹא תִקְלַר
 וּכְרַמְךָ לֹא תַעֲלִל
 וְלֹא תִקְלַל חֵרֶשׁ
 וְלֹא יִצְמִיד חוֹרֶשׁ
 וְלֹא תֵאָחֵר בְּכִצְעֶךָ
 וְלֹא תַעֲשׂוֹק רֵעֶךָ

לְהִקְנִיאוֹ בְּזָרִים
 לְהִבְיֹא תוֹעֵבָה
 וּלְטַעַת אֲשֵׁרִים
 וְהֶאֱמַן בְּשׂוֹא
 שְׂמוֹתַי הַיְקָרִים
 שְׂמוֹר פֶּן יִחַרְהֶ אַף
 וְלֹא תַחַמֵּד חֲבֵרִים
 אֲשֶׁר דָּמָה אֲבִיקֶשׁ
 לְהַכְשִׁיל הָעוֹרִים
 וְיִתּוֹם לֹא תַעֲנֶה
 לְחַרְחֹר מִתְגָּרִים
 וְגֹזִית לֹא תִכְנֶה
 כְּאַרְצוֹת הַזָּרִים
 וְהַיֵּשׁ לֹא תַחַלֵּל
 וּפְרֵט הַבְּצִירִים
 חֲמִסוֹ יִדְרֶשׁ
 שְׂוָרִים וְחַמּוֹרִים
 מִלֵּאֲתָךְ וּדְמַעֲךָ
 וְלֹא תֵאָחֵר נְדָרִים

ולא

כידוע : ולא תשים כסל . כמו אם ישאני זהב כסלי ופירושו בטחוני שלא תסיס בטחונך
 נאלצים אחרים זולתנו ית' : וגור וכו' . יסחד מלסיות חרס כמוהו כמ"ס לא תביא תועבה אל
 ביקך וביית חרס כמוהו : ולטעת אשרים . ולכטוע אחרים כמו האחרים והחמנים וכלטון
 יחיד אחר : והאמן וכו' . המ"ס שבמלת טמע משמט גס נזו כאלו אמר והאמן כסוא :
 שמוותי היקרים . לא כלכד סס הוים ית' אכל גס שמוותי אחרים : תשאף . תקאים כמו
 כענדל ישאף אל : ולא תחמוד חברים . כל אשר לרעך לא תחמדו : ונפש לא תנקש .
 לטון מוקש כמו פן תקש אחרים ואסטר סירמון ללאו דלא תסיס דמים נביקך : ולא תחך
 בזקש . ולכני עור לא תקן מכסול : לחהרר . לפי דעתי מלסון סערה וחמימות וכווא
 משרס חרס כסול פ' וע' ספעל : מתגרים . המ"ס נוספת כמשפט הרבה מלות כמוה וסעכון
 ריב ומחלוקת כמו יגרה מדון . אל תקגרו נס : והשם לא תחלל . ולא תחללו את סס קדשי :
 ולא יצמיד חורש . ולא יחנר סחורס שור וחמור יחדיו כמו סכמדים לנעל סעור :
 בכצעך . כלומר סנת סממון לא תביא אותך לאחר מלאהך וכו' :

וְלֹא תִלְקַט קִצִּירָה
 בְּדִישׁוֹ הָעוֹמְרִים
 וְלֹא תִכְלֶה פֶּאֱהָהּ
 בְּמִקַּח וּדְבָרִים
 אֲשֶׁר לְבוֹ מֵלֹא
 כְּמִשְׁטֵמַת עֲרִים
 לְבַל אֶקוּם מִמֶּךָ
 פְּעֻלַת נִשְׁפָּרִים
 וְלֹא תִשְׁאַל אוֹבוֹת
 וּבְנִים עַל הַזֵּרִים
 נָבִיא שֶׁקָּר מוֹרָה
 מִסִּיתִים נִבְעָרִים
 וּפְנִים לֹא תִכִּיר
 שֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים
 וְעַל דָּם לֹא תִעְמֹד
 שְׂבוּעוֹת לִשְׁקָרִים
 וְלֹא תִשָּׂא פְּנֵי דָל
 לְרַבּוֹת בְּמַחִירִים
 שְׁמוֹר פֶּן בִּהַ תִּשְׁטָה
 וְאַל מְנָה וְגָרִים
 וְלֹא יַעֲד אֶחָד

וְלֹא תַעֲשׂוֹק שְׂכִירָה
 וְלֹא תַחֲסוּם שׂוֹרָה
 וְלֹא תִפְאֵר זִיתָהּ
 וְלֹא תוֹנֶה עַמִּיתָהּ
 וְלֹא תִשָּׂא חֲטָאוֹ
 וְלֹא תַחֲשׂוּב לְשִׁנְאוֹ
 וְלֹא תִקוּם עִמָּךְ
 וְלֹא תִלֵּן עִמָּךְ
 וְלֹא תִטּוֹר אוֹבוֹת
 וְלֹא יוֹמְתוּ אוֹבוֹת
 וְלֹא תִשְׁמַע דְּבָרֵי
 וְלֹא תִהְיֶה אַחֲרֵי
 וְעֵבֶד לֹא תִסְגִּיר
 וְעַל פֶּה לֹא תִזְכִּיר
 וְכִסְפִּים לֹא תַחַמֵּד
 וְהַחֲדַל לְלִמּוֹד
 נִצּוֹר חֲקֵי עַל דָּל
 וּמִנְשֶׁךְ תִּחַדֵּל
 וּמִצּוֹת לֹא תִטֶּה
 וְדִין יִתּוּם מִטָּה
 וְלֹא תִקַּח שֹׁחַד

ולא

במקח ודברים • סהיו סני לאוין כמקבו בהנאה אחד להנאה ממון ואחד לאנאה דברים :
 ולא תשא חטאו • הוא לאו דולא קשא עליו חטא ונאומרו אשר לנו מלאו חסר מלת לעשות
 כמו מלאו לעשוק : כמשטמת ערים • כסוק הוא ומטמה כמו ויטטוס עשו את יעקב והיא
 הסנאה הטמונה בלב • וערים הם אויבים כמו ויהי עריך כי בן יעשה האויב להסמור הסנאה בלבו :
 נבערים • כמו נוערים ופקים : וכספם לא תחמוד • לא תחמוד כסף וזהו עליהם ולקחת
 לך : והחדל וכו' • כמו חדל לך ללמוד סנועות לסקרים : נצור חקי על דל • כזר
 תורתו ומכותי על דל טמקך ומדבר עם ומסמרם בלכך סך קטצור על לאו דלא יסורו מלכך
 כל ימי חייך : לרבות במחיריים • למכור בנכד ובמרכות ולברכות נערך בקצוב לכל דבר

נפשות ובשרים	ולא תאכל יחד
אשר תקח אפלה	ולא תחמד גזלה
וזנחי השעירים	ולא תאכל נבלה
ותועבה הדופה	ולא תאכל טרפה
להפקיע שערים	ולא תקטין איפה
במדת קרקעות	ולא תעשה רעות
וגם לא במשורים	ומשקל המעות
במרבית פן אכלך	ולא תתן אכלך
מלשני בסתרים	ולא תרוץ רגלך
רשעים ומרעים	ולא תשית יד עם
ואחים פנכרים	ולא תגוש רעים
ולא תשוב לקחתו	עזוב עמר שכחתו
וליתומים וגרים	לא אלמנה נתתו
וביובל תעצור	שנת שבע תצור
ולא תבצור נזירים	ספיהים לא תקצור
להוציא בו לחמך	ולא תזרע תלמך
ולא יעלה סירים	ולא תזמור פרמך
ודחס וברמלי	ולא תאכל קלי
ראשית הקצירים	בטרם תביא לי
בטרים הלולים	ולא תאכל ערלים
ודלים נחפרים	ולא תהדר גדולים

ולא

ודבר : נפשות ובשרים - הוא מצות אבר מן החי כמ"ס ולא תאכל הכפס עם הכסר :
הדופה - מרוחקת כמו להדוף את כל אויביך והיא לאו דלא תאכל כל תועבה : להפקיע -
להגדיל הסערים : במשורים - כלסון יחיד משורה והוא לאו דלא תעשו עול במדה נמשקל
ונמשורה : תעצור - תסגר מכל עבודה ומלאכת זריעה וקצירה : ולא יעלה סירים -
כלומר לכל יעלה סירים לא תעשה כן לזמור כרמך כדרך שאמר ולא תזרע חלמך להוציא בו
לחמך : ולא תאכל קלי - זה אוסור החדש עד הקרנת העומר : ולא תאכל ערלים -
פירות שהם עדיין נתוך שלש שנים של ערלה כמ"ס שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל :
בטרם הלולים - בטרם תגיע הסנה הרבועה שאז יהיו כל כרי העץ קדש הללוים לה : נחפרים -

לְאִישׁ עֲנִי נִקְשָׁה
 בְּעוֹרִים וּשְׂבוּרִים
 בְּמַעֲלוֹת עַל מִזְבְּחִי
 בְּאַחַת הַשְּׁעָרִים
 וְהַחֲמִץ תְּרוֹשֶׁשׁ
 עַד אֶחָד וְעֶשְׂרִים
 בְּשֵׁר פֶּסַח נְחוּץ
 וְתוֹשֵׁב וּשְׂכִירִים
 בְּזִכְחוֹ עַל חֲמִץ
 לְתֵתָן מִחֲסוּרִים
 וְלֹא יֵרָאֶה שָׂאֵר
 בְּשֵׁר לַיִל שְׂמוּרִים
 וְחֲלָבֵי זִבְחֵיכֶם
 לְהוֹתִיר נֶאֱסָרִים
 בְּכָל טֵמֵא נֶאֱסָר
 דִּגְנֵךָ בַּשְּׁעָרִים
 וּבִכּוֹרוֹת בְּקָרְךָ
 וּמִבְּחַר הַנְּדָרִים
 תְּמִידֵי הַנֶּקֶדֶם

וְלֹא תִהְיֶה כְּנוֹשָׂה
 וְלֹא תִתְּנוּ אִשָּׁה
 וְלֹא יַעֲרָה מְשִׁיחִי
 וְלֹא תִזְבַּח פֶּסַחִי
 וְהַכֵּלִים תִּמְשַׁשׁ
 וְתִשְׂרָפְנוּ בִשְׁשׁ
 וְלֹא תוֹצִיא לְחוּץ
 וְזָר וְעַרֵל מִחוּץ
 וְזִבְחִי לֹא תִשְׁמֵץ
 וְלֶפֶךָ לֹא תֵאֱמִץ
 וְנִשְׂיָא לֹא תֵאֹר
 וְלֹא יֵלִין עַד אֹר
 וְזִבְחֵי שְׁלֵמִיכֶם
 וְחֲלָבֵי חֲגִיכֶם
 וְכִי יִנַּע בְּשֵׁר
 וְלֹא תֹאכַל מֵעֶשֶׂר
 וְיִינֶךָ וְיִצְהַרְךָ
 וְתִרְוַמַת יָדְךָ
 וְלֹא תֹאכַל עַל דָּם

והחלב

לסוף חרפה כמו וחסרה הלכנס : ולא תתנו אשה * כל אשר בו מוס לא תקריבו כנון עורת
 או סנור וגו' הסזכרים נפרסה : כושוחי * הוא הכסן המטיח וזהו לאו דלא תעלה נמטלות על
 מזבחי : ולא תזבח פסחי * הוא לאו דלא תוכל לזכות את הפסח נאחד שעריך : והכלים
 המושש * הוא מצות נדיקת החמץ לנקות הכלים מכל חסם חמץ : והחמץ תרושש * תעזיר
 ומכלה כמו תורוסמו ידי : בשש * הוא טעה שטית של יום י"ד שאז חייב לטרוף החמץ ולנערו
 מן הטובל : עד אחד ועשרים * כמ"ס עד האחד ועשרים למדש נערכ : ולא תוציא *
 הוא לאו דלא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה : נחוץ * לסוף מהירות כי פסח מכרים נאכל
 נחשוון כמ"ס ואכלתם אותו נחשוון : וזר וכו' * הוא האוסור לגו ולערל לאכול ממנו וכן
 מוסב וסכיר לא יאכל בו : לא תשמץ * לא תקן בו סמץ ודושי : בזכחו * הוא לאו דלא
 תזבח על חמץ דם זבחי : ולא ילון עד אור * הוא לאו דלא ילון חלב חגי עד נקר : ולא
 תאכל מעשר וכו' * לא תוכל לאכול נשעריך מעשר דגנך וגו' והוא מעשר סכי הנאכל

וְהַחֲלַכְתֶּם וְהַדָּם	שְׁנֵי אֱלֹהֵי אֲסוּרִים
וְדָג וְחַיָּה שְׁנֵיהֶם	וְעוֹפוֹת לְמִינֵיהֶם
בְּלֹא סִמְנֵיהֶם	אֲשֶׁר בֶּסֶם נִפְרִים
וּמוֹם בּוֹ לֹא יִקְרַב	לְהִקְרִיב שִׁי נִעְרַב
בְּגִבֵּן אוֹ גֶרֶב	וּפְסָחִים אוֹ עוֹרִים
וּמִיד בֶּן נֶכֶר	לֹא תִקְרִיב אֲשֶׁר
וְלֹא יַעֲבֹד אֶפֶר	בְּבִכּוּרֵי שׂוּרִים
וְלֹא יַעֲלֶה לְרִצּוֹן	בְּכָל מָקוֹם חֵיצוֹן
וְלֹא תִגּוֹז בְּכוֹר צֹאן	בְּמִשְׁקֵה הָעֵדְרִים
וְלֹא תִמִּיר בַּהֶמָּה	מִקּוֹדֶשֶׁת הַתּוֹמָה
וְלֹא תֹאכְלוּ תְרוּמָה	טְמֵאִים עִם זָרִים
וְלֹא תָבִיא לְמִנְהַ	מַחִיר כָּלֶכ וְזוֹנֶה
וְלֹא תִתֵּן לְבוֹנָה	בְּמִנְחַת הַשְּׁעוֹרִים
וְלֹא תִקְרִיב לְמִשְׁחָה	בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה
וְלֹא תִשִּׂים קִרְחָה	וְיִשְׂרָט בְּבָשָׂרִים
קִטְרֶת לֹא תִרְקַח	וְעֵינֶיךָ תִּפְקַח
וְכוֹפֵר לֹא תִקַּח	לְרִצְחֵי מַסְתָּרִים
שְׁמוֹר פֶּן תִּנְשֶׂה	דְּבַר גֵּיד הַנְּשֶׂה
וּמִצּוֹת לֹא יִקְשֶׂה	בְּעֵינֶיךָ תָּרִים

וחוק

בירוסטים : ולא תאכל על דם תמיד הנקדם . הוא לאו דלא תאכלו על הדם והוא כולל
 דברים הרבה ובהם אומרים אסור לאדם שיטעום כלום קודם שימלכל שנאמר לא תאכלו וגו'
 לא תאכלו קודם שתמלכלו על דמכם ואפשר שלזה כיון במסורר באומרו תמיד הנקדם לרמוז
 לתפלה שהיא במקום תמיד : ודג וחיה וכו' . שלא לאכול מאלה בלא נדיקת סימניהם
 להכדיל בין דג טמא לדג טהור בין חיה טמאה לטהורה וכן בין חיה לבהמה לענין חלב ולענין
 כסוי הדם : שי' . מנחה וקרבת כמו יובילו שי למורה : בערב . מרוצה כמו וערבה לה' וגו' :
 אשכר . היא הקרבן כמ"ט ומיד בן ככר לא תקריבו וגו' אבל מניחין כדרים ונדנות בישראל :
 אבר . הוא עובד האדמה כמו בוטו אכרים והוא לאו דלא תעבוד בכור שורך וגו' : במשקה
 העדרים . כך היו כוהנים לרחוץ הרחלות קודם הניווה והמסורר לתפלת הסיר כתב שלא
 לגזוז בכור האלן במשקם העדרים שרוחצות שם : ולא תתן לבונה וכו' . הוא לאו דלא יתן
 עליו לבונה על מנחת סוטה הנאה מן השעורים : ולא תקריב למשחה . שלא יקרב זר
 למסות נשמן המשחה כמ"ט איש אשר ירקח וגו' ואשר יתן ממנו על זר : ומצות לא יקשה .

אוהדות לרבי שלמה בן גבירול

בְּלִבְכֶּךָ תִּצְפְּנוּ
לְמוֹלֶךְ אֲכֹזְרִים
בְּשִׁבְתוֹתַי דְּרִצּוֹת
וּמִקְרָא בְּפוּרִים
לְצַדֵּק וּלְכֹשֶׁרוֹן
וּמִקְרָא בְּפוּרִים
בְּלִיל צֵאתְךָ מִבוֹר
עַל רֵאשֵׁי נוּזִירִים
לְהִטָּמֵא לְאֲבִיו
וַיִּתֵּר הַשָּׂאֲרִים
לְחֻבְלֵי לוֹת עֵין
וַיִּתֵּר הַדְּבָרִים
בְּגִינָה לֹא תִרְקַע
וַיּוּבַל לְקַבְרִים
בְּמַחְנֵיךָ הַפְּאֵה
בְּךָ עֲרוֹת דְּבָרִים
לְהַשִּׁים עַל מַסְבֵּן

וְחֹק אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ
וּבְנֶךָ לֹא תִתְנוּ
וְכֹל מְלֹאכָה לְהִקְצוֹת
וּמִקְרָאֵי מִצּוֹת
וּמִקְרָאֵי זְכוּרֹן
וּמִקְרָאֵי הָרוֹן
וְעֵצִים לֹא תִשְׁבוֹר
וְתַעַר לֹא יַעֲבוֹר
וְלֹא יֵצֵא מִפִּיו
וְלֹא יִרְאֶה וְלֹא יִרְאֶה
וְלֹא יִשְׁתָּה יַיִן
וְלֹא חוֹמֵץ יַיִן
וְכִתּוּבַת קַעֲקַע
וְהַמְקַלֵּל יוֹקַע
וּמִקְרָה הַנִּרְאָה
וְצוּרָה לֹא יִרְאֶה
וְנִשְׁךָ לֹא תִתֵּן

וחוק

לא יקטט בעיניך בשלחך אותו הפסי מעמך : למולך וכו' . למולך שהוא אלוה האכזרים
העובדים אותו נכך : להקצות . להגדיל ולרחק ויהא מלסון חז"ל מוקטט : זכרון . הוא
יום ר"ה הנקרא יום הזכרון : לצדק וכו' . לצדק ולהכשיר בעצמים : ומקראי הרון .
לסון רנה ושמה וזה יום ראשון ושמיני של סכות : בליל צאתך מבור . מנזר גלות של
מנרים : ולא יצא מפיו . אחז"ל הכודר להיות כזיר ע"מ סיבה מטמא למתים אין תנאו כלום
לפי שהתנה על מה שכתוב בתורה וזהו לא יצא מפיו לידור כזיר על מנת להטמא לאניו וכו'
לפי שיש בו ל"ת שכאמר לאביו ולאמו וכו' : השארים . הקרובים כמו איש איש אל כל שאר
בשרו : לחבלי לות עין . מלסון חכלולי פינים מיון : ויתר הדברים . כגון משרת עכבים
לחיים וינסיס סזכר הכתוב : בנוד . בנוסף מלסון גויה : לא תרקע . כמו וירקעו את פחי
הזהב וגו' : יוקע . מלסון ויוקע אותם לה' כגד השמש ורמז לתלוימו : ויובל לקברים .
ויוליוכוו לקברה : ובקרא וכו' . הכלע"ד ככון טרמו למ"ס וכי יהיה נך איש אשר לא יהיה
טבור מקרה לילה וינא אל מחוץ למחנה לא יבוא אל מקד המחנה וזה אומרו במחניך הפאה :
הפאה . הרחק מלסון אמרתי אפאיכס ארחיק אותם לפאה רחוקה : וצורך לא יראה וכו' .
הוא לאו דלא יראה נך ערות דבר וגו' : ונשך לא התכן . פירוט לא יגמר הענין על ירך

לְאֲדִיר אֲדִירִים	וְחֹק לֹא תַעֲשׂוּ בֵּן
בְּנִדְחִים וְנוֹפְלִים	וְעֵינֶךָ לֹא תַעֲלִים
כְּהַבְלֵי הַנְּכָרִים	וְלֹא תַעֲשֶׂה אֱלִילִים
כְּמוֹ פִּשְׁתִּים נַחֲבֵשׁ	וְצַמֵּר לֹא תִלְבֵּשׁ
תְּמָרִים וּשְׂאֹרִים	וְלֹא תִקְטְרוּ דְבֵשׁ
וְלֹא תִסְכּוּ לְשָׁמַי	וְלֹא תַעֲלוּ לַחֲמִי
אֲשֶׁר לִפְנֵי עֹפְרִים	בְּמִזְבַּח פְּנִימִי
וְכֹהֵם לֹא תַעֲשׂוּ	בְּצֶל נוֹף לֹא תַחֲסוּ
כְּמִסַּת הַמּוֹרִים	וְהָאֵל לֹא תִנְסוּ
דְּבַרְיוֹ תִירָאוּ	וְחֹק לֹא יִרְאוּ
וּשְׁלוֹם בְּנִהְרִים	וְחַיִּים תִּמְצְאוּ
מֵאֵד חֹקוֹ וְאַמְצוּ	וּבְדַבֵּר לֹא תִשְׁקְצוּ
כִּי הֵייתֶם גְּרִים	וְהִגֵּר לֹא תִלְחֲצוּ
מֵאֵד חִקְרוּ וְדַרְשׁוּ	וּבְדַבֵּר לֹא תִנְחָשׁוּ
כְּנֶאֱלֹחִים סָרִים	וּבְדַבֵּר לֹא תִכְחָשׁוּ
חֲדַל מֵהַתְרַשֵּׁשׁ	וּבְדַבֵּר לֹא תִבְיַשׁ
וְנֹא לַיִל שְׂמוֹרִים	וְלֹא תֹאכַל בִּישָׁל
אֲשׁוּרִיךָ כּוֹנֵן	וּבְדַבֵּר לֹא תַעֲוִן
בְּצִאתֶם לְדַרְוָרִים	וְהַעֲבָדִים תַּחֲוִן

ולא

להיות עד או ערב או סיפר : וחוק לא תעשו : הוא מ"ם אבד תאבדון וגו' לא תעשו כן לה' אלהיכם ואחו"ל אוהרה לנותן אבן מן המזבח : ועיניך לא תעלים : הוא מ"ם לא תוכל להקעלם : בנדחים ונופלים : כי תראה סוד אחיך או את שני נדחים וגו' : נחשב : דנוק ומעורב מלסון ויחבוס את חמורו : ולא תעלו לחמי : הוא מ"ם לא תעלו עליו קטורת זרה ועולה ומנחה ונסך לא תסכו עליו : אשר לפני עופרים : הם נדי סרון כמ"ם שני סדיך כסני עפרים קאמי ככיס : בצל נוף לא תחסו : נוף היא מזרים וכוף סאסור לישראל לסוב מזרימה סכאמר לא תוסוכון לסוב בדרך הזה עוד : ובהם לא תעשו : הוא מ"ם על סירוס נהמה ונארעכס לא תעשו : והאל לא תנסו : הוא מ"ם לא תנסו את ה' אלהיכם כאשר כסיסם נמסה ופירושו סלא יעסה סמכוק דרך נסיון : כמסת חמורים : כמו סקראס מרע"ה מורים : וחוק לא יראו : לא יראו סני רוקס : לא תשקצו : הוא מ"ם לא תסקצו את כפסותיכם : אשוריך : סעדיך : והעבדים תחונן : הוא מ"ם וכי תסלחנו חפסי מעמד

למלא את את ספקם
 מרודים ונעורים
 עבודת עבדיהם
 עבדים נמכרים
 ולא הקשה ערפך
 בנשך ביהירים
 בתתך לתושבך
 קסמים וחכרים
 ולא תשחית זקנה
 לכלות הצוררים
 ברית ולא להיהם
 בורות נשברים
 בחקות משמרתם
 ולא תחון צרים
 וכס לא תתחתנו
 כהכלי שוא שומרים
 בעיר עלי תזנה
 אבל החרם תחרים
 בידך לא ידבק

ולא תגרע הקם
 ולא תשלחם ריקם
 ולא תעבוד בהם
 ביען כי לי הם
 ולא תקפוץ בפך
 ולא תתן בספק
 ולא ירע לבכך
 ולא ימצא בך
 ולא תעביר בנה
 ולא תחוס עינך
 ולא תכרות להם
 ולא תעשה כהם
 ולא תלך אתם
 ולא תחיה אותם
 בארצכם לא ישכנו
 ומשכית לא תתנו
 ולא תשאיר עונה
 והיא לא תבנה
 וחרם עם נבק

והיתה

שלא לשלחם מרודים כעורים וריקים נחוסר כל : ולא תעבוד בהם וכו' * לא תעבוד בעני
 עניו מה שהיה ראוי שיעשה לו עניו הסניעני כנון לסולך כלום אחריו לביק המרחץ או להסיר
 מנעליו כי הם עבודות בזיוק ומיוחדות לעבד כנעני : כיהורים : מלסון זד יסיר לך שמו :
 וחכרים * מן וחונר חנר והוא ענין ההסנעות שעושים בתחולותיהם החכרים ומקננים נחשים
 ועקרבים ככת דבורס : בורות נשברים * על דרך אומי עזבו מקור מים חיים לחנוכ להם
 צרות נארות נסכרים והוא ככוי לע"ז אשר לא זכילו המים ולא ירוו את עונדיהם : ולא תחון
 צרים * הוא לאו דלא תחנס ולהרנס פנים נדרש נדברי חז"ל לא תחנס לא תקן להם חכוי
 נקרקע * ועוד דרשו שלא תאמר כמה כלה גוי זה * ועוד אמרו לא תקן להם מתנת חנם :
 בארצכם וכו' * הוא מ"ס לא יסנו נארצך פן יחטיו וגו' ודוקא אם לא קבלו עליהם ז' מצות
 נ"כ : אכן במשכית * היא אכן מכוונת והמסקחה עליה אפי' לטס ית' לוקס : כהכלי שוא
 שומרים * הם הנשים אשר עליהם נאמר השומרים הכלו שוא חסדים ועזובו : עינה * מן ער
 ועונה בישראל : נבק * לסון ריקות כמו גפן כוקק וכן ונקה רוח מארים והוא העם הנדחה

:	כְּמַהֲפַכַת זָרִים	וְהִיְתָה תֵּל אַבְק
:	וּמוֹאֲבֵי תְּבִיר	וְעִמּוֹנֵי תְּפִיז
:	בְּסוֹד עִם נִבְחָרִים	וְלֹא יבֵא מִמּוֹר
:	לְאַכְזָרִים וְקָמִים	וְלֹא תִדְרוֹשׁ שְׁלוֹמִים
:	לְהַצִּיב מִכְמוּרִים	וְלֹא תִשִּׁים דָּמִים
:	וְצַדִּיקִים וְעֵנִים	וְלֹא תִהְרוֹג נַקִּים
:	וְלֹא יִנְחִלוּ עָרִים	וְלֹא תַעֲזוֹב דָּוִים
:	אֲשֶׁר אֵין עִמּוֹ אֵמֶת	וְלֹא תִדְרוֹשׁ אֶל מֵת
:	אֲשֶׁר עָרוֹם יַעֲרִים	וְהַמְכִּישׁף הַצְּמֵת
:	בְּמִצּוֹת שׁוֹכֵן זְבוּר	וְלֹא תִשִּׁיג כָּל גְּבוּר
:	בַּעַת תְּכַנֶּה מְצָרִים	וְלֹא תִשְׁחִית עֵץ יְבוּר
:	לְהַזְנוֹת מִדַּעַתְךָ	וְלֹא תַחֲלֵל בַּתְּךָ
:	בְּלִכְתָּהּ לְאַחֲרִים	וְלֹא תִשִּׁיב אִשְׁתְּךָ
:	בְּנִדַת שְׂמֵאתָהּ	וְלֹא תִשְׁכַּב אוֹתָהּ
:	לְגִלּוֹת הַמְּקוֹרִים	וְאִשָּׁה אֶל אַחוֹתָהּ
:	בְּעוֹלַת אֶח נִגְזֹר	וְלֹא תִהְיֶה לְאִישׁ זָר
:	קַדְשִׁים מוֹזָרִים	וְלֹא יֵאבֵד מוֹזֵר
:	בְּסוֹד עֵדָה קְדוֹשָׁה	וְלֹא תִהְיֶה קְדוֹשָׁה
:	לְבוֹשֵׁי הַנְּבָרִים	וְלֹא יִהְיֶה עַל אִשָּׁה

ולא

סכריך לסחרים אש ארעס ועליסס כאמר ולא ידנק בידך מאואס מן כחרס וז"ל כידך וכי' :
 כמהפכת זרים - כאלו זרים נאו עליס והסריוס : תבזר - כמו תפזר וכן נזר עמיס
 קרבוס יחסו : לאכזרים וקמים - סס עמון ומואב סתכאכזרו על ישראל ולא קדמו אוֹתס
 כלחס וכמוס וגס סכרו עליסס כלעס בן בעור לקללס : מכמוורים - לסון רסוקו כמו יפלו
 במכמוריו רסעיס : ולא תהרוג נקיים - סו"ס מ"ס וכקי וכדיק אל תסרוג ואחז"ל אחד סיכא
 זכאי מנ"ד ואמר אחד מסדייכיס יס לי ללמד עליו חובס אוֹן סומעין לו וזכו נקי אל תסרוג וכן
 אס נקחיינ כנ"ד לסירג וראס אחד מן סדייכיס סיס לו זכות אע"פי סגמרו את סדין ס"ז חוזר
 לכ"ד ופוטריס אוֹתו וזכו כדיק אל תסרוג : הצמט - לסון כריקס כמו מסכאי ואכמיסס :
 מצרים - סו"ס מ"ס כי סכור אל עור ונו' לא תסחית את עכס ונו' : ולא תשיב וכו' - סו"ס
 מ"ס לא יוכל בעלס סראסון אשר סלחס לסוכ לקחסס ונו' : בעולת וכו' - אסת סלח סמת
 וזכו אח כנזר סכנזר מארץ חויס : מוזר - כמו זר ע"ד מוזר סייקי לאחי וככרי לכני אחי :
 מוזרים - לסון כוזרות וספרסס וסו"ס אזכרס סלח יאכל סזר קדסי קדסיס :

אזהרות לרכי שלמה בן גבירול

ולא ילבשו אנשים	לבושי הנשים
ולא יהיו קדשים	בבנים נכשרים
ולא תרדה בחרי	באחיך העברי
ולא תמליך נכרי	אבל פי בן חורים
ולא ירבה נשים	וסוסים ופרשים
ולא ישיב חפשים	לארץ המצרים
ולא יסור לבבו	בסוסי מרפכו
וכספו וזהבו	וחמדת האוצרים
ולא תמכור עברי	כממכרת נכרי
ולא תתעב מצרי	בבאו למגורים
ולא תתעב אדומי	בבאו להדומי
ולא יבא בעמי	פצועים ושכורים
ולא תצא עברית	אשר תקח בכרית
בצאת אמה נכרית	בראשי אברים
ואם יגוד גבירה	והפדה במחירה
ולא ימשול למכרה	כיתר ממכרים
ולא יגרע אותה	שארה וכסותה
ומשבב עונתה	בקחתו בת אחרים
וארבע נשים הן	אסורות לכהן
והאחת מהן	כשרה לאחרים
ולא יגדל פרע	ולא יפרום קרע
ולא יחלל זרע	ומקדש מבצרים

ולא

בחרי • נחרי אף : ולא תמליך • לא תוכל לתק עליך איש נכרי : חפשים • ישראל סהם
עמם חפשים מגלות מצרים ; ולא תמכור עברי • הוא מ"ס לא יאכרו ממכרת ענד בהכרזה
על אכן המקח אלא בהכנע וכבוד • למגורים • להטנייר ביוכו : להדומי • למקדשי ולארכי
כמו הארץ הדוס דגלי • פצועים ושכורים • פצועים הם פצוע דכל ושכורים הם כרוח סכסס
והוא סככרת מן הגיד עד סלא כסתנייר מן העטרה כלוס : בראשי אברים • הם סן ועיין סאס
בוזק האדון אף העכד באחד מאלה האברים יוצא כהן לחירות : והאחת מהן • היא סאלמנס
המומרת לכהן הדיוט : מבצרים • הוא נ"במק ונקרא מנכר כי ארמון גדול וחזק היה בנוי :

וברבר

לֹא־בָרַבְרָא לֹא יֵצֵא	וְלֹא יִטְמָא עַצְמוֹ
אֲבָל עַל מַת עַמּוֹ	אֲבָל עַל מַת עַמּוֹ
וּבְדַבְרֵי לֹא יֵצֵא	וּבְדַבְרֵי לֹא יֵצֵא
וּיְגִיל עֵת יֵצֵא	וּיְגִיל עֵת יֵצֵא
וּבְדַבְרֵי לֹא יִכְפֹּה	וּבְדַבְרֵי לֹא יִכְפֹּה
וְנִרְוֹ לֹא יִכְפֹּה	וְנִרְוֹ לֹא יִכְפֹּה
וְלֹא תֹאכַל פִּתּוֹ	וְלֹא תֹאכַל פִּתּוֹ
אֲבָל תֹּאכַל אֶתּוֹ	אֲבָל תֹּאכַל אֶתּוֹ
וְגַם לֹא יֹאכַל בּוֹ	וְגַם לֹא יֹאכַל בּוֹ
וְעַל מַת לֹא יִבָּא	וְעַל מַת לֹא יִבָּא
וְלֹא יֹאכַל פְּנִימִית	וְלֹא יֹאכַל פְּנִימִית
וְלֹא יִבְדִּיל לְהִצְמִית	וְלֹא יִבְדִּיל לְהִצְמִית
וְלֹא יֹאכַל מִנְחַת	וְלֹא יֹאכַל מִנְחַת
וְלֹא תִזְבַּח מִשְׁחַת	וְלֹא תִזְבַּח מִשְׁחַת
וְזֶרֶ לֹא יִתְגַּלַּע	וְזֶרֶ לֹא יִתְגַּלַּע
וְטָמֵא פָּן יִבְלַע	וְטָמֵא פָּן יִבְלַע
וְלֹא יַעֲבֹט אֹרַח	וְלֹא יַעֲבֹט אֹרַח
וְלֹא יִהְיֶה כְּקָרַח	וְלֹא יִהְיֶה כְּקָרַח

ורוי

וברבר לא יצא • יש מכרשים דאחקן קאי ורמו למ"ס"לא יצא נכנא וגו' וי"מ שקאי אכסן גדול ונמכוון למ"ס ומן המקדש לא יצא : בקחת זר בתו • הוא מ"ס ונת אית כסן כי תהיה לאיש זר היא נקרומת הקדשים לא תאכל : אבל תאכל אתו • הוא מ"ס וכי תהיה אלמנה וגרושה וגו' ושנה אל בית אביה ככעוריה וגו' : ולא יאכל פנימית • הוא מ"ס וכל חטאת אשר יוכא קדמה אל אהל מועד לכפר נקדש לא תאכל וגו' והיא נקראת חטאת פנימית : לא יבדיל להצמית • פי' להחליט שלא יבדיל לגמרי ר"ל ששכיחולוק הכסן את חטאת העוף שלא יפריד הראש מן הגוף : ולא יאכל מנחת זכו' • הוא מ"ס וכל מנחת כסן כליו תהיה לא תאכל שהרי מנחות ישראל היו קומצים ומקטירים למזנה והשאר נאכל לכהנים אבל מנחת הכהנים היו מקטירים אותה כלה על המזנה : משהת • לשון מוס הוא מ"ס כי משחתם בהם מוס בו לא תקריבו : ברים • כנשים כמו עם חלב כרים : זור לא יתגלע וכו' • הוא מ"ס ולא יבאו לראות ככלע את הקדש וגו' : וטמא פן יבולע • פירוש יסמר הטמא פן יבולע בשאון ושכרים והיא אזהרה לכסן שהוא טמא שלא יענוד עבודה במקדש : ולא יעבט ארח • פי' לא יעוות שום אדם ארחו להיות כקרח ורעיו כממרים שחלקו על הכהונה ולא יענט כמו יענטין ארחוקם

מלשון

עבודת לא יתקן
 על פני הצפורים
 במצות לא תשיך
 בארץ לא סדרים
 במצות גבול שבת
 ומאפה חנונים
 במצות לא יזח
 שתים נאמרים
 ומצות לא תשקרו
 שדה מגרש ערים
 ורכב ורחים
 בכיסי מסחרים
 לעולם לא תחניף
 להכות נוסרים
 עלי כהף תסבול
 ותפרח בתמרים
 לעולם לא תפרע
 ושם עלילות דברים
 וחוק לא תחניפו
 פאת ראש פכומרים
 וחוק לא תגורו

ולוי הזקן
 ולא תקח אם מקן
 וימיה אמשיך
 ואורף לא יחשיך
 ולא תמוט רבת
 וחוק מנחת מהבת
 ובייתה לא יסח
 ומצות פן תשכח
 ומצות לא תבערו
 ומצות לא ימכרו
 ומצות בלאים
 ואבני מאזנים
 ומצות לא תניף
 ומצות פן יוסיף
 ומצות לא תחבור
 וחילף לא יבול
 ומצות לא תגרע
 וחוק מוציא שם רע
 וחוק לא תוסיפו
 וחוק לא תקיפו
 וחוק לא תתורו

וחוק

מלשון עוות וקלקול : ולוי הזקן וכו' * הוא מ"ס ומנן חמסים סנה וסוז מצנה העבודה וגו' :
 ולא תמוט רבת וכו' * לא תעסה קמוטטות גדולה במכות גבול ותחוס סנה : וביתך לא
 יסח וכו' * ר"ל שלא יסח ולא ימנן ביקו של כ"ג אם יסמיר מצות לא יזח הסחן מכל האסוד :
 ומצות לא תשכח * הוא מה שממנעו מלשכות מה שעסה עמלק שכאמר זכור את אשר עסה
 לך עמלק : שתים נאמרים * סמי פעמים : עלי כהף תסבול * כלומר תקנל עליך
 מאהבה : לא יבול * כמו ועלסו לא יבול : לא תפרע * לא תנטל כמו וקפרעו כל עמקי :
 ומצות לא תניף * הוא לאו דלא תניף עליוס כרוז : לא תחניף * לא תעבור סן יוסיף
 להכותו על אלה וכל מקוס שכאמר כו השמר סן ואל איכו אלא ל"ת : להכות נוסרים * הס
 סלקים והנוסרים כסבול עונס : לא תתורו * ולא תקורו אחרי לככס וגו' : לא תגורו * לא

וְחֹק שְׁבוּעוֹת אֲסָרִים	וְחֹק לֹא תִסּוּרוּ
וְחֹק לֹא בַעֲרַתִּי	וְחֹק לֹא אֲכַלְתִּי
לְמַתִּי נִגְזָרִים	וְחֹק לֹא נָתַתִּי
בְּמִישְׁרֵים תִּשְׁפּוּט	וּבַתְעוּדַת הָעֵבוֹט
וּפְרִשֶׁת שׁוֹטְרִים	וּפְרִשֶׁת הַדְּיוֹט
וּמִפִּיקֵי תוֹשִׁיּוֹת	וְכָל פְּרִשּׁוֹת
מִקּוֹם נְהָרִים יְאוּרִים	אֲשֶׁר הֵם בְּצִיּוֹת
חֲרוּצִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם	וְאַחַר וְשִׁבְעִים הֵם
בְּמִכְתָּב נִזְכָּרִים	וְאֵלֶּה פְּקוּדֵיהֶם
לְמוֹלֵךְ בְּרוּב רִשְׁעוֹ	אֲשֶׁר יִתֵּן זֵרְעוֹ
אֲשֶׁר יָדוּ יָרִים	וְהַמְגִדֵף יִשְׁעוֹ
וּבֶן סוֹבֵא וְזוֹלֵל	וּמִסִּית וּמַחֲלֵל
וּמְדִיחַ עָרִים	וּמִפֶּה וּמִקַּל
בְּשֵׁם עֲבוּדָה זָרָה	וְהַדּוֹבֵר סֵרָה
וְיִדְעוּנִי יִשְׁקָרִים	וּבַעַל אוֹב לִזְרָא
לְפַחַד וּפַחַת	וּנְפֶשׁ רוֹצַחַת
בְּחָרֵב נִדְקָרִים	וְעַם עִיר נִדְחַת

וּנְבִיא

תגורו מפני איש וגו' : וחוק לא תסורו * בטבעות הארון יהיו הנדים לא יסורו ממנו : שבועות אסורים * הוא מ"ש איש כי ידור כדר וגו' לא יחל דברו וגו' : וחוק לא אכלתי לא אכלתי באוני ממנו : לא בערתי * לא בערתי ממנו בטמא ולא נקתי ממנו למת ר"ל לקנות בו ארון ותכריכין וז"ל וחוק לא נקתי למתי כגזרים וכגזרים כמו כדוקים : העבוט * המסכון ויש בו שני דברים * א' הוא מ"ש והאיט אשר אתה נוטה בו ונביא אליך את העבוט החובה ואסור למסכנו בזרוע או לחטוף המסכון מידו * והב' אם איש עני הוא לא תסכנו בעבוטו ופרשת הדיוט * יש מי שפירש שהיא פרשת מסוח מלחמה וקראו הדיוט לגבי כ"ג וזה הכסף הים מכריז אל תיראו ואל תחפזו וגו' : מפיקי תושיות * מוציאות ומלמדות חכמה : אשר הם וכו' * פירושו אשר הם כהרים יאורים נכונות במדברות שהם יקרים למוצאים : והמגדף ישעו * אלו ייטעו והוא מ"ש ונוקב שם ה' מות יומת : ובחלל- הוא המחלל טמא : ובוכה ובחלל-ים ג' אזהרות שא' שלא יכה הבן את האב ואת האם * והב' ומקלל אביו ואמו מות יומת : ומדיח ערים * מה בין מביח למדיח יחיד המטיח את היחיד כקרא מסוח ואם הביח את המרונוס כקרא מדיח : והדובר סרה * הוא סקר : בשם ע"ז * הוא המתכנא בשמה אשילו כיון את ההלכה לטמא את הטמא ולאסור את האסור חייב סקילה : לזרא * לטון הרחקה מן וסיה לכס לזרא :

תַּכְסֵּהוּ תוֹלַעַת	וַנְבִיא מַדְעַת
לְבַהֲמַת הַיְעָרִים	וְאִשָּׁה נִרְבַּעַת
וְעַל פֶּלֶה כְּנוּסָה	וְהָבֵא עַל אַרוּסָה
וְהָבֵא עַל זְכָרִים	וְעַל בְּהֵמָה אֲנוּסָה
מֵאֵר יַחְפִּיר וַיִּבְאִישׁ	וּבֵא עַל אִשֶּׁת אִישׁ
שְׁנֵי אֱלֹהֵי אֲסוּרִים	וְדוֹדָתוֹ מִבְּאִישׁ
וּבֵת בְּנוֹ וּבֵת בֵּתוֹ	וּבֵא עַל יוֹלְדָתוֹ
וּבֵא עַל אַחֹת הָאִרְיִים	וּבֵתוֹ וּבֵת אִשְׁתּוֹ
וּבֵת בְּנֵהּ וּבֵת בֵּתָהּ	וְעַל אִשָּׁה וּבֵתָהּ
לְמִלְאֵת מִשְׁמָרִים	וְעַל גֵּדָה בְּשִׁבְתָּהּ
וְעַל אִשֶּׁת אָחִיו	וְעַל אִשֶּׁת אָבִיו
כָּל אֱלֹהֵי אֲסוּרִים	וְאִם חַמּוֹתָו וְחַמּוֹ
וְהָבֵא עַל חַמּוֹתָו	וְהָבֵא עַל אַחֹתָו
לְפִי שְׂאוּל נְפֹזָרִים	וּבֵא עַל אַחֹת אִשְׁתּוֹ
וּמִשְׁפַּט זֹמְמִיָּהֶן	וּמִשְׁפַּט בְּנוֹת כַּהֵן
לְהַשְׁמִיד וּלְהַחֲרִים	וּמִשְׁפַּט בּוֹעֲלֵיהֶן
בְּרַעְתּוֹ לְהַצְמִית	וְהַבּוֹעַל אֲרַמִּית
נַפְשׁוֹת נַבְחָרִים	וְהַגּוֹנֵב בְּתַרְמִית
בְּשַׁחַת יַרְדֵּם	וְהַגּוֹנֵב אָדָם
יְהִי כִיקָר כָּרִים	וְאוֹכֵל חֶלֶב וָדָם

וארור

וַנְבִיא מַדְעַת * הוּא כְּנִיא הַסָּקֵר שֶׁמִּתְכַנֵּן מַדְעָתוֹ מִה שֶׁלֹּא שָׁמַע אִו מִה שֶׁנֶּאֱמַר לְחַזְרוּ וְלֹא כֹאמַר לוֹ * יִבְאִישׁ * לְסוּן סְרוּסוֹן מִן הַנֶּאֱשָׁקֵם אֵת רִיחֹכּוֹ * לְמִלְאֵת מִשְׁמָרִים * כְּלוּמַר עַד מִלְאֵת יָמֵי טַהֲרָה אֶעֱפִי * סַסְקָה מִלְרֵאוֹת דָּם * וּמִשְׁפַּט בְּנוֹת כַּהֵן * נֵת כֶּהֵן אַרוּסָה שׁוֹנֵקָה הָרִי הוּא בְּטַרְפָּה וְהֵבֵא עָלֶיהָ נַחֵק * וּמִשְׁפַּט זֹמְמִיָּהֶן * עֵדִים שֶׁהִעִידוּ עָלֶיהָ שׁוֹנֵקָה וְנִמְכָּלוּ זִמְמִין מִיִּתְקֵן נַחֵק וְלֹא בְּטַרְפָּה * וְהַבּוֹעַל אֲרַמִּית * קִבְּלִים פּוֹגְעִים בּוֹ * לְהַצְמִית * לְהַכְרִית * קְסוּוֹת * הֵם כְּלֵי הַמִּקְדָּשׁ וְהַגּוֹנֵב אֵת הַקְּסוּוֹת קִבְּלִים פּוֹגְעִים בּוֹ וְקְסוּוֹת מִלְסוּן קְסוּוֹת הַכֶּסֶךְ * וְהַגּוֹנֵב אָדָם * כֹּאמַר בְּטַרְפָּה הַכְּרוּת לֹא תִגְזַב וְאֲחֻז'ל שֶׁהַכְּתוּב מְדַבֵּר בְּגוֹנֵב אָדָם דָּבָר הַלְמַד מִעֲכָוִינוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֹא תִרְכַּח אֶזְוָרָה שְׁחִיבִים עָלֶיהָ מִיָּתֶם אֵף כֹּאֵן לֹא תִגְזַב בְּגוֹנֵב כְּפִסוֹת הַכְּתוּב מְדַבֵּר * יְהִי כִיקָר כָּרִים * יֵם מִוּ שְׁפִירֵשׁ יֵהוּ כְּחֶלֶב הַכְּנָסִים וְהַכּוּכָה סִימָנוֹת וְיִכְרַת * וְהַכְּסוּן לְכַרֵּשׁ כִּיקָר כָּרִים כַּעֲשֵׂה הַשְּׂדֵה כִּי הַעֲשִׂנִים הֵם יִקְרוּ וְהַדָּר * שֶׁל שְׂדֵה זְכָרִים מִלְסוּן

אֲשֶׁר פָּגַל יֹאכֵל	וְאֵרֹר כָּל נוֹכֵל
בְּאִשֵּׁי הַבְּיֹרִים	וְהוּא רַק יֹאכֵל
לְאוֹחַז עֵינַיִם	וְשִׁבְרוֹן מַחְנִים
לְאֹכֵל נוֹתְרִים	וְנִקְיוֹן שְׁנַיִם
לְכַרָּה וְנַחֲרֶצֶת	וְעוֹבֵד מַפְלָצֶת
בְּיָמַיִם נִשְׁמָרִים	וְאוֹכֵל מַחְמָצֶת
בַּחֶשֶׁךְ שְׁמוֹ יִכְסֶה	וּפְסַח לֹא יַעֲשֶׂה
בְּיוֹם הַנְּפוֹרִים	וְאִישׁ אוֹכֵל וְעוֹשֶׂה
בְּעֵבְרַתִּי אֲשַׁפֵּטֶם	וְאִישׁ סֶךְ וּמַפִּיטֶם
לְמִשְׁפַּט הַמּוֹרִים	וְאִישׁ אֲזוֹנוֹ יֵאָטֵם
וְהַמְעַלָּה בַּחוּץ	וְהַשׁוֹחֵט מִחוּץ
בְּיָמַי כְּיֹרִים	וְשֹׁאֵינוֹ רַחוּץ
תְּהִי נַפְשׁוֹ לְהַכְרִית	וְעוֹבֵר עַל דַּם כְּרִית
לְשַׁלַּח הָאִסּוּרִים	וְהִיא תִקְוָה וְאַחֲרִית
בְּבוֹאוֹ לְמִקְדָּשׁ	וְהַטְּמֵא יִרְשׁ
בְּטוֹמְאֵת הַבְּשָׂרִים	וְהָאוֹכֵל נִקְדָּשׁ
תְּבוֹאֵהוּ מִהוֹמָה	וְהָאוֹכֵל תְּרוֹמָה

וְכֵהֵן

כר נרחב וכן כפר הירדן כגזר מכר והטובים סוכנוס ויבול כעשב הסדה ; וכו' . הוא המהטב מחסנה רעה בשעת שחיטה לאוכלו חוץ לזמנו כגון שלמים ביום הסליחו וסקרנן שחטג עליו כואת נקרא פגול ; הביוררים * מלסון תבור וכיריסיוקן טמא הוא ; לאוחז עינים * הוא זכלב לא תעונו ; ונקיון שנים * הוא חוסר מאכל מדה כנגד מדה לאוכל כותרים ; כופלצת * הוא כלי מן הכלים המיוחדים לתשמים עבודה זרה וכאן כיון המאורה לעבודה זרה עצמה ; בימים נשמרים * הם ימי הפסח על שם ושמרתם את המצות ; ופסת וכו' * ר"ל מי שלא יעשה קרבן פסח יכרת וזהו בחשך שמן יכוסה וגם יכרת האיש האוכל או יעושה מלאכה ביום הכפורים ; ואיש סך * על שמן המטחה כאמר על כשר אדם לא יוסך ונמתכנתו לא תעשו כמותו וזהו המטטס דקאמר ; ואיש אזנו יאטם * לסון וסגור שיאטס אזנו מנמוע אל דברי הסככדרין וזכו הנקרא זקן ממרא ונאה אזהרתו לא תסור וגו' ; והשוחט מחוץ * הסוחט בשעה קדשים חוץ לבית המקדש ; והמעלה * כשר קדשים או מקטיר אימורים חוץ לב"המק ; ושאינו רחויץ * ככן שלא רחץ ידיו ורגליו מן הכיור בשעת עבודה ; ועובר וכו' * מי שלא רצה ליטול חיוב כרת ; והיא תקוה וכו' * כסכה נרכת המילה ונשכר זה אל מי טוב להכיל שארכו משחת ובזכותו אנו עתידים ליגאל וזהו שאמר וסוף תקוה וכו' ; ירש * לסון דישה כסדוס מתקן כלומר שחיוב איתק הטמא סככס למקדש ; והאובל וכו' * והאובל כשר קדש

בְּעִבְרוֹ מֵאֲמָרִים	וְכִהֵן בִּי יִטְמֵא
יְבוֹאֵהוּ חֶבֶל	וְהָאוֹכֵל טָבֵל
וַיֵּאֱחָזֵהוּ צִירִים	וַיִּגַע לְהֶבֶל
טָבוֹל יוֹם הַנְּמֹסֶר	וּמִתְבַּל יוֹסֵר
בְּגָדִים נִסְפָּרִים	לְשֵׁמֶשׁ וּמְחוֹסֵר
בְּמוֹתוֹ אֶכְבֵּד	וְהִזֹּר הָעוֹבֵד
מְחוֹסֵר כְּפוֹרִים	וּמֵאֲרִץ יֵאֲבֵד
לְפָרוֹעַ וְשִׁתּוֹי	וְהַמּוֹת רָתוֹי
לְשֵׁמֶשׁ בְּחֻדְרִים	וְטִמֵּא הָאֲתוֹי
וּמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה	כִּלּוֹ מִצּוֹת עֲשֵׂה
וּמִגֵּן לַיִּשְׂרָאֵל	בְּעֶזְרַת צוֹר מַחֲסֵה
יְסוּדוֹת נִבְחָרוֹת	אֵלֶּה הַתּוֹרוֹת
כְּסִנְסַנֵי תְמָרִים	וְלִהְנֵה פֵאֲרוֹת
לְקַבֵּץ עִם אֲבִיּוֹן	יִמְהַר אֵל עֲלִיּוֹן
וַעֲמֵק הַפְּגָרִים	וַיִּבְנֶה הַר צִיּוֹן
וַיִּגִּיהַ חֶשְׁבוֹ	וַיִּקִּים אֶת סִכּוֹ
וְקִרְנָנוּ יָרִים	וַיִּתֵּן עֵז לְמַלְכוֹ
בְּקוֹם יִשְׁנֵי עֶפְרַיִם	וַיִּרְאוּ מִתִּי מִסְפָּר
וּכְנִשׂוּא נֵם הָרִים	וּכְתַקּוֹעַ שׁוֹפָר
תִּרְנְנֶה פִּיּוֹת	וּמֵרֵאשׁ הוֹמִיּוֹת

וממעונות

נטומאת הנוף ; והאוכל טבל • הסנואה שלא כטל ממנה תרומה גדולה ותרומת מעשר קרויה טבל כוטריוקון טבל לא ; ומתבל יוסר וכו' • כלומר יוסר מן העולם טבול יום הנמסר מ' שנכנס לשמש במקדש ופי' טבול יום הוא שכל הטמאים שטהרו מטומאתם נטבילה לא יטהרו להכנס למקדש או לשמש אם הם כהנים עד שיעריבו שמשם שנאמר ובה השמש וטהר : מחוסר כפורים • כגון זב ומכורע שטהרו מטומאתם ולא הביאו כפרתם ר"ל קרבנותיהם אסורים לעבוד במקדש ואם שמש במקדש חייב מוקם בידי שמים ; רתווי • כמו ראוי וכן כלסון חז"ל המסקל מה למעלה מה למטה וכו' רתוי הוא שלא נא לעולם : לפרוע וכו' • כנשים פרועי ראש או שקווי יין שטמטו במקדש ; וטמא האתווי • פי' הטמא שנא מלסון ואם מרככות קדש ונא לעבוד במקדש וז"ל לשמש נחדרים : פארות • ענפים כלומר פרטים ודקדוקים הכנה : מזוי מספר • הם ישראל שנאמר עליהם כי אקם השעט מכל העמים :

:	וּמַהֲרֵי נִמְרִים	וּמִמְעוֹנוֹת אֲרִיּוֹת
:	בְּרַעַה יִתְמוּגַג	וְאִזּוּ כָּל עִם שׁוּגַג
:	בְּשִׂמְחָהּ וּבְשִׁירִים	לְקוֹל הַמּוֹן חוּגַג
:	נִהְלַךְ בַּחֲלִיל	וְעַל הַר הַגְּלִיל
:	וְאִזּוּ יַעֲלוּ פְרִים	וְאִזּוּ תַחֲפוּץ כְּלִיל

וּאִזּוּ כָּל עִם שׁוּגַג • סִהֲרֵנוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּסַעֲבוּדִים קָסִים וּמְרִים : לְקוֹל הַמּוֹן חוּגַג • הִסּוּ יִשְׂרָאֵל
עַל דֶּרֶךְ סֵאז"ל מוֹכִיחַ אִסּוּרִים בְּכּוֹסֵרֹת בְּכֹזְבֵי וּשְׁיִרֹת בְּכֹזְבֵי אִסּוּרִים וּשְׁיִרֹת לְיִשְׂרָאֵל :

תָּמוּ מִצֹּת לֹא תַעֲשֶׂה • בְּרוּךְ אֹמֵר וְעוֹשֶׂה

